GOVERNMENT ARTS COLLEGE · MAGAZINE ·

1954-55

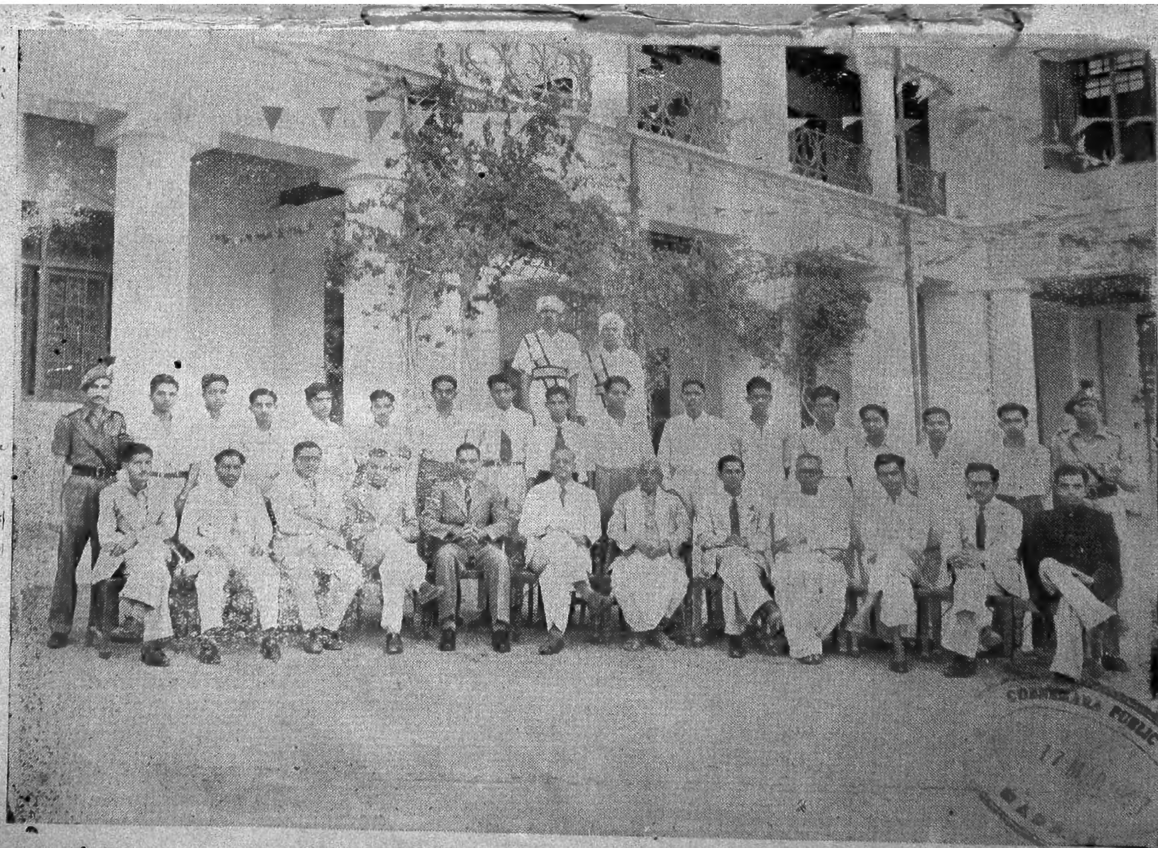

EX-OFFICIO EDITOR:
R.H.P. HOLMAN, M.A., L.T.

GENERAL EDITOR:
G.V. SUBRAHMANYAM

ANANTAPUR] : : [MARCH 1955.

CONTENTS

The College Day Committee with the President, Sri C. D. S. Chetty, M.A.—Saturday 27-2-1954 (33rd College Day).

College Union Executive.

COLLEGE NOTES

Since the last issue of the College Magazine, there have been a few transfers and many additions in all the Departments. They are listed below:

Transfers:

Kumari G. Verghese, Assistant Lecturer in English, transferred
Sri N. P. Subrahmanian, English Tutor, resigned
,, P. Rosayya, Assistant Lecturer in Mathematics, transferred on promotion.
,, Venkata Sastri, Assistant Lecturer in Physics, ousted
,, V. Suryanarayana, Assistant Lecturer in Chemistry, transferred on promotion
,, M. K. Srinivasaraghavan, Lecturer in History, retired
,, R. V. Hanumi Reddy, Assistant Lecturer in Logic, transferred

The new-comers are

Sri Kesavamoorthy, English Tutor
,, Brahmam, Telugu Tutor
,, Purushotham, Telugu Tutor
Kumari Lakshmi Bai, Assistant Lecturer in Mathematics
Sri R. Suryanarayanamoorthy, Assistant Lecturer in Mathematics
,, D. V. V. Hanumanthudu, Tutor in Mathematics
,, M. D. Rajanarayanan, Physics Demonstrator
,, G. Vijayaraghavan, Physics Demonstrator
,, T. V. C. Appa Rao, Assistant Lecturer in Chemistry
,, A. Venkataramana, Assistant Lecturer in Chemistry
,, G. C. Raghaviah, Chemistry Demonstrator
,, Nasiruddin Pasha, Chemistry Demonstrator
,, Prasada Rao, Assistant Lecturer in Botany
,, N. G. Madhava Rao, Demonstrator in Natural Science
,, M. Subrahmanyam, Demonstrator in Natural Science
,, Venkateswara Rao, Assistant Lecturer in Hindi
,, Narasimha Rao, Lecturer in History
,, Bhanumoorthy, Logic Lecturer
,, Kulasekhara Reddy, Tutor in Logic
,, A. J. Belgaumi, Physical Director.

University Bodies: Since this college has been disaffiliated from the Madras University, new members are to be elected for the Andhra University Academic Council, from this college.

Results: The results of last University Examinations in March 1954, are very encouraging. There were a number of I classes in the Intermediate Groups,

especially, the Mathematics Group. The students of B.A. and B.Sc. classes also have done well. On the whole, we can be proud of our results.

Admissions: Admissions, this year, became a prolonged affair. We began the admissions in the second week of July but students continued to be admitted till October. This was because of a second list of successful candidates being published after the question of affiliating this college was decided. A Second list inevitably led to a rush for seats, demand for more seats, and admissions however late. Thus we all started work for the Juniors who were admitted in the second batch only on 2-9-1954, just one week before the First term recess. The total strength of the College last year was 1140 as against the sanctioned strength of 1206. This year, the strength is 1365.

Classes	*No. of applications received*	*No. admitted*
Inter.	1279	600
B.A.	250	150
B.Sc.	160	73

Scholarships: This year there was a merit fee concession Examination and about 24 students were awarded half fee concessions.

Games and Sports: Last year we won the University Foot ball matches, conducted by the Madras University. This year too we participated in the Andhra University Matches and we have won the final by 5 goals to nil, in Foot-ball. Let us hope that our students will continue to be the champions next year also, when this college is to be affiliated to the Tirupati University.

The College Associations started functioning rather late, because of the delay in admissions. However, we have made it up by conducting a number of meetings, a brief account of which may be found elsewhere in this volume.

Important events of this year: The most important event of this year was the visit of Hon'ble Governor Sri C. M. Trivedi to this College. Adressing the students, the Governor stressed the many facilities available in modern institutions, as compared with those of olden days and he exhorted the students to be studious and disciplined.

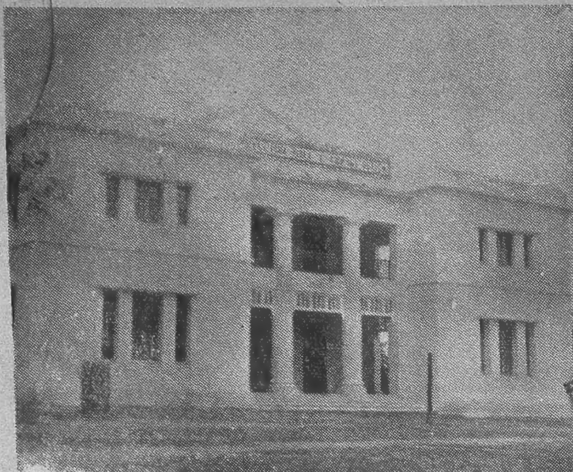
College Day of 1954 was celebrated under the presidentship of Sri C. D. S. Chetti, former Principal of our College. An account of the College Day is included in this volume, since it could not be included in the last one.

Editor's thanks: The Editor thanks all the members of the staff and the students of this college for their co-operation and help. He also thanks the members of the Magazine Advisory Committee and the Lecturers in Hindi, Kannada, Sanskrit and Urdu for adjudging the various articles for publication in this volume.

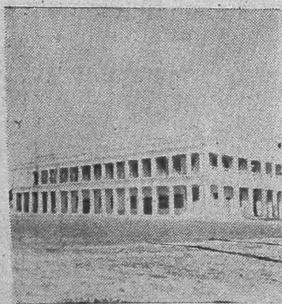

The Science block and Telugu Room.

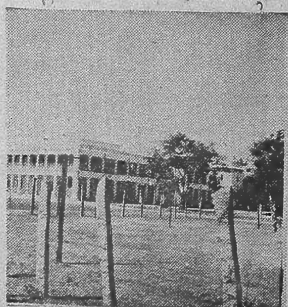
OUR COLLEGE IN PICTURES

Lecture Hall and Library Block.

Chemistry and Physics Wing.

College from the South-East.

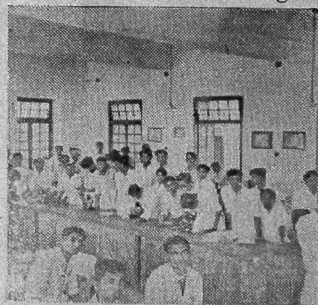
OUR COLLEGE IN PICTURES

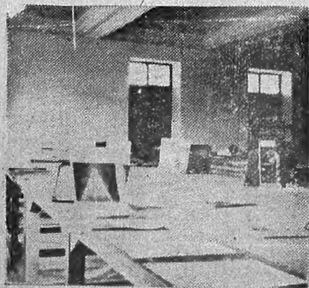
Lecture Hall and Library Block—Another view.

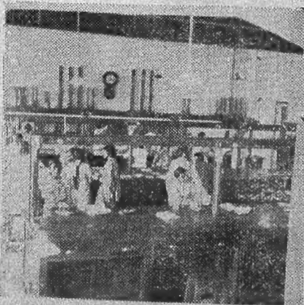
Natural Science Lab—Another view.

Natural Science Lab.

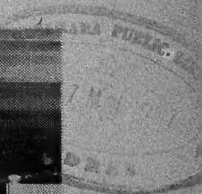
Reading Room.

New Inter Physics Lab.

College Library.

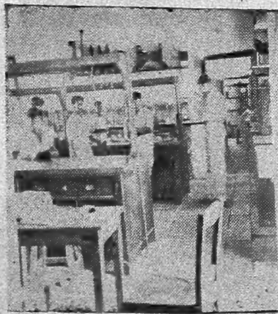

SNAPS FROM A COLLEGE DRAMA

OUR COLLEGE IN PICTURES

Physics Lab.

Chemistry Lab.

THE ANDHRA STATE DAY - ITS SIGNIFICANCE

(Following is a brief report of a speech made by the Principal on the Andhra State Day, 1st October, 1954.)

THE Principal, after the salute to the National Flag, addressed the students and staff of the College as follows:

Members of the staff and students of the College,

We are assembled here to celebrate the Andhra State Inauguration Day. This day is a day of rejoicing and a day of dedication. Just as we are celebrating it here, all over our State, this day is being celebrated in a similar manner. First there is the salute to the Flag of our country, then comes the distribution of sweets and clothes and lastly, the illumination of our homes. I want you to note the significance of the manner in which we celebrate this day. The ceremonial parades and the meetings must surely impress on us the need for discipline and the extent of our own discipline. The distribution of food and sweets has got a greater importance. While we distribute these, we are actually bringing joy into the lives of the many who are not so privileged as some of us are. On this day of rejoicing, we want them also to be happy with us, because till all of us are happy, our own happiness is not complete. And lastly, I come to the illumination of our homes. To me, this is the most significant. By illuminating our houses, we are bringing light to our houses and those of our neighbours. We make known to all, symbolically, that darkness and ignorance and all the evils which are associated with these, do not find favour with us.

So far, I have only referred to one aspect of this day. There is another, which requires our careful observance. As I said, in the beginning, today is a day of dedication. While we are legitimately proud of our achievements so far, let us remember that the entire nation is looking at us. On our success, on our hard and sincere work, on our prosperity depends the future set-up of our country. Because others are looking at us with interest, let us do our work, each his allotted bit, however limited it may be, so that our countrymen may look *upto* us as well as look *at* us. Let us strive our level best to achieve sweetness of heart, and preserve the light of our homes, for ourselves and for others.

JAI HIND :: JAI ANDHRA

Present Day Education in India

THE world for the most part remains desperately poor now. People are poor because they are ignorant. They are ignorant because they are poor. The poverty of an individual not only keeps him ignorant, but also his progeny. Education and Scientific training are expensive processes, which can only be acquired by well-to-do persons. Hence the vast majority of the people remain ignorant.

To free them from the clutches of poverty, they must be given Scientific training. The average capacity of production of an Indian is far below the standard of a person in countries like America and Britain. The large masses of people must be educated. Then only can India progress economically.

Education must be made available free to every body. It should not depend upon the economic position of the parents or on their caste. 'There should be training schools for youth established' says Ruskin 'at Government cost and under Government discipline, over the whole country; that every child born in the country should, at parent's wish be permitted (and, in certain cases, be under penalty required) to pass through them; and that in these schools, the child (with other minor pieces of knowledge) imperatively be taught, with the best skill of teaching that the country could produce, the following three things :—

(*a*) The laws of health and the exercises enjoined by them;

(*b*) Habits of gentleness and justice; and

(*c*) The calling by which he is to live.'

He answers those who question him out of what funds that such schools should be supported, saying that they would be more tham self-supporting by selling the articles manufactured in them.

The present system of education in India was introduced by the British. They introduced this kind of education since they required clerks in their Company. Even after graduating in a University, one is not able to make an independent living. One has to search for some clerical job. I do not know how many clerical posts, the Government can create when all the educated persons have no other way to go. There is a lot of unemployment now in India. The number of unemployed persons is increasing by one million every year according to the Finance Minister, Sri Deshmukh. This kind of education manufactures clerks, who are fit for nothing else.

The educational system must be modified. Technical education must be introduced in its place. After having spent his time in a college or school, one should be able to make a living out of it. What is the use of one's education, when one cannot make a living out of it. Man cannot live only on water or air. They have to somehow fill their stomach.

Education must be given entirely free irrespective of caste, creed or community. Unless the Government makes some radical changes in this present system of education and educates the masses technically, the unemployment problem will soar high.

M. V. ANJANEYULU
C. P Z.

Sugarcane

OF all foods, Sugar is perhaps one which has been familiar to Man from the earliest days. Throughout the ages, sugar has been a part of the traditional Indian home. Today India has progressed in the manufacture of Sugar Factories which are equipped with the latest machines and trained staff produce sugar of the highest quality. On the whole, it is one of the most necessary items of food.

Sugar is manufactured from Sugarcane, which is a grass, producing clumps of solid, prominently jointed stalks, each bearing two sword shaped arching leaves. It grows in moist soil in tropical-parts of the world. It takes up an enormous amount of water, when growing.

In India, Sugarcane is transported in bullock carts from the field to the factory. After cutting, the cane must be transported to the factory without delay to prevent drying up.

After the cane is unloaded, one or two sets of knives act as levellers to compact the feed. For draining the Juice, modern mills have four to eight sets of three-roller units—their roller-sizes varying from 74 to 37 in diameter and 78 to 80 in length.

Suitable grooves are cut into the roller for them to grip the cane and allow thorough drainage of the juice.

The strained mixed juice is chemically treated to remove all impurities. The water from the purified juice is then evaporated before the dissolved sugar is allowed to crystallise.

To avoid destruction of sugar at high temperatures the juice is boiled in closed vessels under vacuum, thus lowering the boiling point.

Crystallisation of sugar is carried out in a vacuum pan. After a period of rapid boiling, the syrup becomes supersaturated and microscopic crystals begin to form. This is called the graining point.

When the pan is full, the mixture of crystalline sugar and mother liquor (called Massacuite) contains 9 to 11% of water. The whole is now drained into the pan and the massacuite discharged through the bottom of the point. The massacuite is reboiled and crystalline sugar is once again extracted from it.

The crystals are separated from the remaining mother-liquor by centrifugal action. The mixture is placed in drums which are rotated with speed of 1,800 to 2,000 rotations per minute for lower grade sugar. The by-products obtained in the manufacture of sugar are:

(1) The crushed cane residue which is used as fuel and wall boards.

(2) Filtered cake, used as fertilisers.

(3) Molasses—used for the production of alcohol, yeast, chemicals, fertilisers and cattle food.

T. N. PRAHLADA RAO,
Cl. II. N.P.C.

Protozoan parasites in Man

What is a parasite?

A parasite is nothing but an animal or plant living in on another. Here I would like to mention some of the parasites existing in man.

Entamoeba: It is a parasitic amoeba. It lives in the alimentary canal of man.

Entamoeba histolytica: This is a wellknown parasite which brings about amoebic dysentery in man. It also produces liver abscess. These are very small in size measuring about 20 or 30 U in diameters. It lives upon the intestine of man. They attack the superficial membrane of the intestine in the first instance and gradually burrow and devour the red blood corpuscles. Mucus and blood flow out along with faeces. It enters the body of man through contaminated food.

Entamoeba coli: This is a very common parasite in the colon or the large intestine of man. This does not live upon the red blood corpuscles and so it is non-pathogenic.

Entamoeba gingivalis: It lives in the human mouth and is not harmful. Formerly it was believed to cause pyorrhoea. It creeps about in decayed teeth, and lives upon decaying food. It can be seen in the pus squeezed out from pyorrhoea teeth scrapings of decayed teeth.

Trypanasoma: The main host is a vertebrate and the intermediate host is a fly in some cases or a leech in other cases.

Trypanasoma gambiense: It lives in the blood of man, which causes the African deadly disease called 'Sleeping sickness' The intermediate host for the Trypanasoma gambiense is the 'Tse-tse fly'. The parasites multiply rapidly when man gets infection through the Tse-tse fly. When the fiy bites there will be itching and irritation. After a few days fever and pain are felt. This is a Trypanasomic fever or Trypanasomiasis and there is a cutaneous eruption. This is the first stage and recovery is possible if properly treated. In this stage these travel through the lymphatics. In the next stage the parasites penetrate into the cerebro-spinal fluid of the brain and the spinal cord; the patient wants to sleep constantly. Now apathological condition sets in, and the patient after ventral drowsiness falls asleep never to rise again. This disease is prevalent only in Africa. But it was the second world war which brought this epidemic to India through African soldiers when they were stationed here.

Leishmania Donovani: It is pathogenic causing 'Kalaazar' fever. They live inside the cells of spleen, capillaries of liver, bone marrow and lymph glands.

Plasmodium: This is otherwise called 'Malarial parasite'. This lives inside the red blood corpuscles. It begins life as an amoeba-like form and grows at the expense of red corpuscles. The intermediate host is a Mosquito. The mosquito is first infected and when it bites man it injects these parasites. These parasites bring about the fever Malaria. This fever can be cured by a most important alkaloid obtained from the bark of several trees of the cinchona genus called Quinine.

K. S. THYAGARAJ,
III B.A., (Z)

On Astrology

Ye stars which are the poetry of Heaven,
Oft in your bright leaves, we read the fate—
Of men and empires't is to be forgiven.
................................for ye are
A beauty and mystery and create in us such love and reverence from afar.
That Life, Fame, Power and Fortune have named themselves a star.

Byron.

THE value and practice of the science of Astrology were well understood in India by the ancient Aryans. The Mundaka Upanished, one of the earliest of the upanishads refers to Astrology as one of the six Vedangas. It has continued to evoke interest in the people till this day. Who does not like to have a peep into the future? If one is told that he has a bright future and will get a beautiful wife or handsome husband, good position, he will surely forget every worry, will be happy for sometime at least.

Astrology is a science and not simple guesswork. It is based on statistics. You cannot decry a science just because a roadside Astrologer tells some things for a few coppers. You go to him to hear good things, he satisfies you. Well as the Vicar of Wake field said "good things can be told for half the amount". This inquisitiveness is not confined to any particular age, sex or community. Everyone to a certain extent is interested in this. It is a common phenomenon to see ten palms being extended when one palm is being read. The Astrologer will get a patient hearing and sometimes coffee too.

A person's future is influenced by the planets such as Sun, Moon, Mars, Mercury, Jupiter, Venus, Saturn, Rahu and Kethu Among these Venus and Moon are feminine, Saturn and Mercury neutral and the rest are male. Some of them are good and some of them are bad. Each has an individual personality and character. Venus is a beautiful planet. She has a round face, and golden colour. If Venus occupies the seventh house the person's wife may have these features. If it is Saturn, he may not get a good looking wife, as Saturn is an ugly planet. Jupiter is intelligent, stout and learned. If he influences that house the wife will be plump, fair and learned.

The Tenth house indicates the profession. If the Sun is present there the man will get Government jobs or will become a politician. In many politicians' horoscopes the sun is found to be placed prominently. If Mars is there (in the tenth house) the man may become a scientist. If Jupiter is there, he will become a lecturer or teacher which depends upon the strength of that planet. Under the influence of Venus he may become an artist and even a cinema actor.

Inspite of the present day clamour for birth-control people will beget children, according to the influence of the planets. If you have Rahu, a bad planet, in the fifth house it is likely you may not have children or few children. If you have Venus or Moon there you will have many daughters. If there is Jupiter, you will have at least a dozen children.

If bad planets such as Saturn, Rahu or Mars occupy the second house वाख स्तना (Vak stana) he will become a smoker. If Venus or Jupiter is present there you will become a good singer or a great orator. Smokers need not be blamed nor orators or musicians be praised as the planets are doing this mischief.

Much can be said about one's education, foreign travels, wealth, love affairs and so on or by careful and intelligent study of a horoscope. Astrology demands purity of character, and power of effective meditation. Out of these two principles grow sound memory and the faculty of deductive judgement which are the safe guides to the study of Astrology. So it is not so easy to become a good Astrologer. He has to be detached and unbiased. Mercury or Budha, the Lord of Astrology, has to favour him. Westernised Indians have a tendency to decry Astrology. No human effort can deprive a science of its importance which the most enlightened of all ages have contributed to build up.

Nobody need be afraid of evil planets. Even they are the servants of the Omnipotent. Their evil doings can be counteracted by prayer as the great poet says:

"More things are wrought by prayer
Than this world dreams of"

K. NAGABHUSHANA RAO, B.Sc. class
Secretary of the Science Association.

Is Religion Essential?

HUMANITY seems to have come into existence about billion years ago, and since then it is striving hard for a perfect way of life. Man learned many things from experience, and gradually grew civilized.

Whenever man is lacking development, a number of prophets come to us with valuable messages and morals, which could show us the way to the perfection of human life.

In different parts of the world at different times different prophets were born to teach that truth is God and self realization is essential. People of different

parts followed the teachings of different prophets, and distinguished themselves as different groups. But the aim of these prophets was not to break up humanity. They struggled and strove hard to unify it. And every one of them had a common message that there is life after death, the conception of which is beyond the limits of the mortal minds. The life after death is an important and permanent one. And to justify our position there, we should learn first to live amicably here among our brothren. And to live amicably we must observe honesty and strictly adhere to truth. And not merely that; we should also tolerate the minor differences in the rule of conduct followed by the followers of different prophets, as there are no major differences in the teachings of different prophets, if we are a bit patient enough to realize that all religions lead to a common goal. And any man with this much of basic conception of religion and its relation to his life can find happiness in this life, and salvation after death.

To express this idea fully I here quote Cardinal Newman—

"Religion has its own enlargement and enlargement not of tumult, but of peace, it is often remarked of uneducated persons, who have hitherto thought little of the unseen world, that, on their turning to god, looking into themselves, regulating their hearts, reforming their conduct, and meditating on death and judgement, heaven and hell, they seem to become, in point of intellect, different beings from what they were". Before they took things as they came, thought no more of one thing than the other. But now every event has a meaning; they have their estimate of whatever happens to them, and they are mindful of times and seasons, and compare the present with the past, and the world, no longer dull, monotonous, unprofitable, and hopeless, is various and complicated drama, with parts and an object and an awful moral.

Hence religion is essential and reconciliation is more essential.

S. ANWER BAIG,
III B.A. (Z)

Path To Pleasure

POETRY of the highest type cannot flourish in a world in which men and women are becoming more and more materialistic and spiritualism has no place. Modern world has started peace commissions and unions of Nations and on the other hand preparing for themselves all kinds of destructing equipment-probably in anticipation of a war. A nation or a community which has no spiritual background will ever preach one and do another. India, the land of seers and

saints is losing its spiritual value, since Indians are imitating the westerners in pursuit of scientific knowledge. Sanskrit—(the mother of Indian languages, and scriptures), and the essence of Hindu Religion have disappeared.

Poetry is the creation of a solitary genius. It has its origin at the depths of a poet's soul. It elevates and kindles the fire in other souls also, since all souls are but fragments of the Supreme and Eternal. Poetry is neither a co-operative enterprise nor a mere collection of consonants and vowels jumbled together. A poet's thoughts which arise from his inner spirit forms itself into rhythmic metrical poetry. Really a poet is a divinely blessed being.

Verse of the highest type, as that composed by Milton, Wordsworth, Keats and others reflects their views on philosophy and religion and their intellectual way of handling the material. The rhythmic, heart-rending, simple and beautiful poetry is appreciated by one and all who understand the poet in the true sense.

The Wordsworthian and the Miltonic poetry stand supreme in English Literature. So is Keats' poetry. Wordsworth is the greatest among the Romantic poets. He preached through the medium of his verse the relation between man and Nature since 'Nature is the book of Knowledge!' As is evident from the "Paradise Lost", Milton's poetry leads one to realise his relationship to God. Wordsworth's 'Prelude', Keats' Odes and Milton's masterpieces appeal to our souls. They remind us of the presence of the Omnipotent in and around Man.

Wordsworth's parents are Nature; his God is Nature since Nature is God and God Nature. His playmate and his companion is Nature. He talks with Nature and enjoys its company. Indeed he remembers in his "Prelude" the beautiful valley, the country scenes, the village school, the pack of mutilated cards with which he used to play and skating. From his boyhood Wordsworth loved and liked Nature and respected it as his Benefactor. He had a deep interest in Nature not as a centre of beautiful scenes but as an informing and spiritual influence on life.

One can never attain perfection in the spiritual or the moral field if he be surrounded by Lamb's atmosphere with its roaring crowds, showy lights and picture houses. These depict clearly the unreality or illusion of life (Maya).

"Beauty is the virtue of the body as virtue is the beauty of the soul". Beauty, virtue, purity and simplicity are all similar terms. These are the qualities of the *Almighty*. The bounteous pleasures of Nature are rightly marked in Wordsworth's verses. Beauty is the term which is commonly used without knowing the true meaning of the word. Beauty of a flower is quite different from the beauty of a lady.

The pleasure derived by reading lovely Miltonic literature in lonely Wordsworthian atmosphere is unsurpassable. I am certain that the so-called enjoyment which some of our modern students think in standing and looking and commenting on the figures that pass before a movie theatre is not enjoyment at all.

Let any sane man compare Keats' "Beauty" with 'beauty' used by the common man, let him compare the objects created by Nature and God and that created artificially or let him compare the busy bustling crowd with its dust, ear-echoing sounds of the microphones and the passing vehicles' horn and the eye-straining flood lights with calm, untroubled life in the green fields and enjoying the gifts of Mother Nature. It is neither worthwhile nor possible to explain and describe the solitary tranquil and divine life of Wordsworthian Order. One has to plunge into such depths in the Ocean of Life and then only one can realise how beautiful it would be!

G. SIVARAM, B.A. (Old Boy)

Memory

MEMORY is a very important asset in any department of life. A business executive loses his business if he is unable to remember figures and faces. A doctor loses his practice if he is unable to recognise his patients. A student fails in the examination if he does not have good memory. Memory is very important for us to succeed in any walk of life. The aim of this article is to discuss what memory is and suggest methods for the improvement of memory.

In ordinary usage the word memory is used as though it is a single process. It consists of four part-processes viz., learning, retention, recall and recognition. An example will make these four part-processes clear. Suppose we remember the fact that the population of India is thirtysix crores. What are the processes in this? Firstly, we must have read this fact from the census report and learnt it. Secondly, this fact which was once learnt has been retained somewhere in the mind. Thirdly, when we want to remember the population of India a number of figures like forty crores, thirtyfive crores, and thirtythree crores are recalled by the mind. Fourthly, we have to recognise the figure thirtysix crores as correct. We combine these four processes and call it memory. All these happen automatically; hence we do not think that memory involves so many processes.

Psychologists have conducted extensive research on the subject of memory and came to the conclusion that learning, recall and recognition are positively correlated with intelligence. Retention is positively correlated with the health of the individual. If we want to improve our memory we have to improve the four part-processes of memory namely, learning, retention, recall and recognition. When all these processes except retention are dependent on intelligence is it possible for us to improve on memory. Psychologists state that the intelligence of an individual is hereditary and cannot be improved. Then can we improve on memory?

For this question psychologists have given a positive answer. They assert that an individual does not use all his intelligence in his activities. He uses only a fraction of it. So if we try to use all our intelligence by suitable methods we can improve our memory. Much of our lack of memory is not due to the fact that we lack the ability but due to the fact that we use wrong methods of learning. If we learn better, we can retain better, recall and recognise better. In the last analysis improvement of memory can be effected by improved methods of learning.

An individual must have the will to learn. It is not enough to take up a book and read through it. He must have the intention to learn what is written in it. He must pay close attention to the book.

When we want to master a sufficientley long passage we have two alternatives before us regarding the method of study. We may divide it into a number of parts and get by heart part by part. This method the psychologists call the part method. The other alternative is to take the whole passage, read and reread it till we get it by heart. This method is known as the whole method. Psychologically the whole method is better than the part method. The results got by the whole method are durable. In the whole method the outline of the passage is before us and as we read it the details fit into their places in the outline. The whole passage appears as one unit. Of course we cannot get very quick results by this method. When we read by the part method we get quick results and they are not durable. We forget quickly. The parts stand out by themselves and the outline is not before us when we study by the part method. The whole method saves us time also. So the first step in improving memory is to follow the whole method of study.

We have to follow what the psychologists call the spaced repetition method. If we want to learn any subject we must not devote one week continuously, both day and night, to that subject. This is known as massed repetition. We repeat it without any intervals of time. But this is not good. We have to space our learning periods. We have to give intervals of time between practice periods or study periods. These intervals give time for the material we have learnt to sink in and become part of our knowledge. During the interval we reflect upon the material learnt, reformulate it, and relate it to our past knowledge. Spaced learning is durable and more effective than massed practice. This is the second step in the improvement of our memory.

When we begin learning anything we must follow the active learning method. For instance we learn for one hour. During the whole hour we must not passively read the material but for a certain part of the period we must try to recite what we have learnt. Whenever we read we must read the material for sometime and then question ourselves what we have read or try to recall what we have learnt. When a portion of the time allotted for reading is used for recitation or reviewing the important points read the method is known as active learning. At least two-thirds of the allotted time should be used for recall. The third step is active learning.

Immediately after a period of study there must be a rest period. The best way of giving rest for the mind is to sleep. This may not be possible always. Relaxation is enough. During the rest period the material learnt gets fixed and consolidated in the mind.

Forgetting is a natural process. After getting by heart a passage, if it is not gone through again, it will be forgotten. So the material learnt must be read a number of times during intervals such that the material may become a part of our mind. This is known as overlearning.

We can improve our memory by following these four methods viz., the whole method, spaced repetition, active learning and overlearning. These methods improve the three processes of learning, recall and recognition. Retention can be improved by maintaining good health.

The suggestions given above are most valuable to students appearing for the examinations. Their intelligence may not be increased by following these methods. They make the most of what they have.

U. BHANUMURTY, M.A.,
Asst. Lecturer in Logic, Govt. Arts College, Anantapur.

Penukonda

PENUKONDA is the head-quarters of a Sub-Collector on the Guntakal-Bangalore section. It is served by buses from different directions. The Kurnool-Bangalore road passes through this town.

This town is surrounded by hills. There is a fort enclosing this town with four gates on the four sides and in each gate there is an Anjaneya temple,

The town contains many temples including a Jain temple, which Jains even from far-off North-India visit. There are two temples 'Sivalaya' and 'Ramalaya'. The compound walls of these temples, which are built of stone contain sculptures describing scenes from Ramayana and Mahabharata.

During the time of Vijayanagara Kings, Penukonda was used as the capital for sometime. A portion of the palace called Gaganamahal, built by the famous kings of Vijayanagara, situated in the southern portion of the town, is the only building remaining intact. The peculiarity of this building is that no wood is used for the roofing. But the roofing is made of brick arches supported by brick-pillars. At present the building is used for Government offices. In addition to this there is a palace built on the top of the big hill, which is called 'Killa'. To the right of this 'Killa' there is a temple dedicated to 'Narasimhaswami'. There are some watch-towers around the fort-walls, the chief of which is called "Ramaburuju." These ancient buildings are being maintained in good repair by the Archaeological department of the Government.

There is also another small hill named 'Erannakonda', on the top of which there is a thousand-pillared 'Mantapa'. It is supposed to be the hill, where a mohammadan sage named Babayya lived.

To the east of the town, there is a 'Samadhi' of Babayya. Every year in the month of February-March, there will be 'Urs', for which Muslims from various places will come.

A tank named 'Babayyacheruvu' is the only source of drinking water for the entire population of town. This is a rain-fed tank. The rain falling on the hills is brought to the tank through a supply channel. The water of this tank is supposed to contain minerals and herbs. Due to failure of rains the tank will dry up, when there will be difficulty for water and the Panchayat-Board with the help of the Government will be supplying water in lorries. There are grape and pomegranate gardens, below the tank. The grapes are said to be of very good quality and they are exported to other places.

There are many monkeys, which are very active and which disturb the people in the town. They are active thieves too!

The civic administration of the town is run by a Panchayat-Board. Every Sunday a shandy is held, where people from surrounding villages come and purchase their requirements. A Taluq-office, Sub-Collector's office, Munsif's Court, Sub-

Magistrate's Court, Govt. Hospital, Police station, High school and a number of Elementary schools, where free education is given, are located in the town. This is also the head-quarters of the Deputy Superintendent of police.

Penukonda reminds us of the greatness of the Vijayanagara Kings, especially of King Krishnadevaraya.

JAI HIND!

S. KALYANA RAMAN,
I Class, Group I.

Life in the N. C. C.

THE National Cadet Corps was started by Pandit Jawaharlal Nehru the Prime-minister of India in 1948. The aims of the N.C.C. are (i) to develop character, comradeship, the ideal of service and capacity for leadership in young men and women, (ii) to provide service training to young men and women of India, to stimulate their interest in the defence of the country, (iii) to build up a reserve of potential officers to expand rapidly in a national emergency.

On knowing the above aims I went to the authorities and I was asked to come to the grounds the next day. When I went there I noticed many of my classmates already present. We were given some drill, then a lecture was given by the commanding officer about our future work. After a few rounds of Parade, we were taken to the doctor for medical examination. Measurements of chest, height, weight, pulse and vision were made. When we were found medically fit we were enrolled as members of the unit. We were issued Kit.

Months passed on. Just as a farmer eagerly waits for the monsoon so also does every cadet wait for his annual camp in the N.C.C. The camp was to be held in the farthest corner of Andhra (WALTAIR) for twenty days. On the appointed day we came to the college with beds and Trunks. At 3-30 P.M. we moved to the station. We were given a hearty send off by our friends and relatives. We enjoyed the travel very much. We never felt tired for once. After a long journey of 550 miles we reached Waltair at 10 P.M. the next day.

Early next morning we cleaned the barracks. It was about a furlong or two from the sea. Our barracks were in the University Campus. We were allowed complete rest that day.

The Hon'ble Governor, Sri C. M. Trivedi visits our College

Taking the Salute.

Being introduced to the Staff.

Addressing the members of the College.

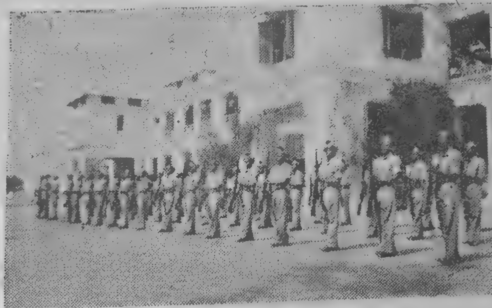
Going round the College.

Addressing the members of the College.

EVENTS OF THE YEAR.

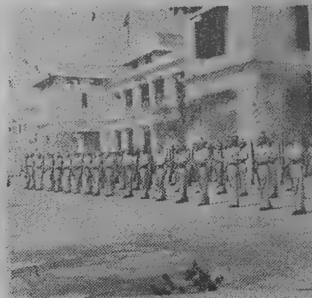
N. C. C. of the College.

N. C. C. Day.

Prof. Kent addressing the members of the Science Association.

N. C. C. of the College.

The next day at 5–30 A.M. we all got up, had a clean shave and bath. We had to polish our own boots and belt. After putting on the P.T. dress we went for tea with mugs. Tea with biscuits was served. Immediately we had to fall in for Physical Training. We had continued P. T. for 4 or 5 minutes. This is given so as to make the cadets active for the following parades. After P.T. 5 minutes recess was given. We had to dress ourselves in full uniform within the limited time of five minutes and fall in again for regular parade.

Now the actual parade began. We had squad drill and then field craft. We were very much tired after field craft as we had to take positions on the ground many times. At about 9 A.M. there was an interval for breakfast. Each of us ran as fast as we could to be the first to be served. We washed our plates and mugs and joined the queue that was already formed. Idli with sambar was served with a hot cup of coffee.

We had to fall in again at 10–15 A.M. for the parade. We were all taken in batches under the neem trees. Map reading; Message writing; First aid; Hygiene, Sanitation were some of the interesting subjects that we were taught by the military officers. By the time we finished our lessons, it was 1 P.M. We once more broke off for lunch.

We went back to the barracks marching and took up our mugs and plates. The queue was very long. We were served rice, sambar, rasam, ghee, applam, mango pickles, ladie's fingers or brinjal curry, with fruits. After lunch we usually took rest.

We fell in again for social work such as tidying the grounds and removing the grass. In Waltair we prepared a large field for playing hockey. We finished it within a fortnight to the suprise of all. At 4–30 P.M. our days work came to a close. We played games after a refreshing bath. Usually we spent the evening writing letters to our friends or parents. We took our evening tiffin bonda and coffee at 5 P.M. We went to play games either indoors or outdoors. We had a recreation room in our camp. The whole ground rang with laughter and bustle.

After playing games we wash our faces and dress up in civilian clothes with the compulsory N.C.C. multicoloured tie. We marched at 6–45 P.M. to the Hall to witness film shows. After a day's hard training and social work we really do enjoy pictures like, "The Mad Mr. Jones"; "Ivanhoe"; "The Navy"; "French Wars"; "Gallant blade"; "The Great Jewel Robber"; "N.C.C. in Films"; etc. After the show we go to dinner. The tasteful hot rice, with the number of delicious dishes would lull us to slumber.

After dinner there is a Roll call to find whether all are safe inside the camp. After Roll call we go to sleep, only to wake up again next morning

On Sunday we were taken to the shipyard and the sea. We had a sea bath and we enjoyed it very much. We had to obtain written permission to go round the town. We found the town to be good. But to our surprise we saw that there was no cleanliness inside the houses.

On the 14th day of our camp Governor Sri Trivedi come with Mrs. Trivedi to inaugurate the function. We presented him a guard of honour. He witnessed a hockey match between the N.C.C. and the civilian teams. There was a huge gathering full of officers of the navy, the officials of the town, other middle class people with a number of ladies that made the function more attractive. The Vice-Chancellor in his report told that it would have taken atleast two years and cost of a lakh of rupees to get the work done in the usual course but we 300 N.C.C. cadets finished the task within a fortnight at a cost of Rs. 3,000. The Governor also thanked us for our task and wished to introduce the N.C.C. all over Andhra for boys and girls Junior and senior divisions.

The camp came to an end after 19 days. Unwillingly we had to leave our camp. After a long journey we reached our respective destinations.

L/cpl. M. H. S. KARNAM,
Class II, Group (i)

An Interview with His Highness Tyrannosaurus Rex.

EVERYTHING was very quiet and still in the room. I was just relaxing after my noon-meal, it being a holiday for the College. The day previous, articles for College magazine were invited and I was thinking of what to write for the magazine. A book of Zoology was in my hands. Unknown to me the book dropped and my eyes were shut. Suddenly, breaking the silence of my room, I heard a voice saying "It's my birthday, today". I looked in the direction of the voice and saw the skeleton of a huge animal turn his head towards me and give an ugly grin. The College Dramatic Hall would have been a bit small for him, for he was at least 70 feet long and his head, where the grin came from, was 20 or 24 feet up in the air and at least four feet long. His teeth were long and sharp like daggers. It was His Excellency Tyrannosaurus Rex, the one time monarch of the Masazoic Age.

"Guess how old I am," he said.

"At least a hundred years old," I said hastily.

"A hundred million years, you mean, why I can remember, when — "

He was interrupted by the thin piping voice of a prehistoric shrimp "pay no heed to the Tyrannosaurus Rex (king tyrant lizard). He is a mere youngster, when compared to me." I was shocked at this remark made by the thin shrimp. It continued "Now if I had received a present each birthday, I would have 500 MILLIONS by now, that is how old I am."

"Then you are certainly older than my grandpa," I said in innocent admiration. "So perhaps you can tell me just how the world started."

"Even wise men do not agree about that," said the shrimp, and it all happened long before my time. But it is said that countless ages ago enormous pieces were wrenched from the sun and went whirling into space. One of these pieces broke in two and they became the Earth and the Moon."

"Not a living thing was there" continued shrimp, "for it was a world of fire whirling so fast that days only lasted for hours, and so hot that the first rain turned into steam. Hurricanes raged with the force of Hydrogen bombs. For thousands of years it rained and a thin earth crust slowly formed. Fierce foods, thunder, lightning, exploding volcanoes, terrific earthquakes and crashing meteors, the size of contenents made it a terrible world." The sound ot Deepavali crackers in the distance made me feel as if I was actually witnessing the scene just described by the shrimp. "I bet our students would have insisted on the Principal to close college then" I said. But unconcerned with my remark Mr. Shrimp carried on. "Pools became lakes and lakes became seas. Rivers swept chemicals from the earth and made the waters salty. The wrinkles of the earth's crust became mountain ranges and the seas slid about its surface like water upon a wind tossed canvas cover. Then, when the world was perhaps a thousand million years old and had cooled, the first living creatures appeared. No one knows how. They were just Jelly like and microscopic creatures. Though tiny, they soaked up food as a chalk soaks up ink. they grew, they broke into pieces to make others of their own kind. Some lived for hours and some only for minutes. It took another thousand million years for them to change and grow into the plants and creatures of today.

"And did the Earth keep changing too?" I asked. "Yes", said the shrimp, "At times the North Pole was almost as warm as the Equator, and palm trees grew in Greenland. At other times the earth would be frozen and countries like Australia and India were buried under Ice a mile thick. Maps would have been different, too, for America joined Europe; Asia joined Australia. Mountains slowly rose, only to sink again."

"Then some of the maps that the students draw at the examinations might have been right after all", I said "But tell me how the creatures changed."

"For millions of years they lived only in water. Some joined together to become plants and seaweeds. Others formed into shrimps, sponges and sea-worms. The first armour-plating was used when some grew shells. Weird beetle-like creatures breathed with their legs and had stomachs in their heads" paused the shrimp.

"Fancy holding your head when your stomach ached," I laughed,

The shrimp flared at this levity, but went on, "In time, plants washed ashore, managed to live in the sand and learned to grow roots so that they would not be washed away. Gradually they spread over the earth—mosses, ferns, trees and flowers in turn."

"In the waters the long reign of slow-moving things ended when fishes came and attacked with flashing speed. Their king was the terrible fish bold and fierce. Some had cray-fish heads and fish tails, others no bigger than man's hand, were the world's first speed models of today's sharks."

"I think, I would have stayed near the shore to be safe" I said.

"Some creatures did just the same thing", said the shrimp, "and in time they learned to live partly on land. Because of their cleverness, they in turn conquered the fishes. They were called AMPHIBIANS as they used both the land and sea—your friend or rather your Victim Rana Hexadactyla (Frog) belongs to this group. Then some amphibians discarded the sea and stayed on the land completely. They changed their fins into legs so as to walk or run on the land. These were the first reptiles, though quite different from those of today.

"Straining to reach leaves on high branches, they became taller and their legs and necks were elongated. Some others became carnivorus and ate one another."

Here the Tyrannosaurus Rex impatiently pushed the little shrimp saide and began to tell its story. "I was one of the fiercest of all the reptiles," snarled King Tyrant. "That is how I got my name, with teeth and claws I ruled, I scared enemies 40 or 80 feet long and with tails as thick as trees and necks three times larger than the Geraffe's. They only ate 300 pounds of ferns each day, but I ate those animals. They were all a stupid lot. But alas, we Reptiles have not the warm blood like men and we could not stand great heat or cold, so after ruling the earth for millions of years, we were conquered by the new warm-blooded animals."

With that, I saw a tiny dog-sized animal trotting out from between the King Tyrant's huge legs. "I am the pre-historic dawn horse", he said with pride. "In those days we had four toes, but as we grew bigger we found we had no need for them all, and now our descendents, the Horses have one Toe."

"But lots of other things happened down the ages", he went on. "There were birds ten feet tall, birds with eggs bigger than foot-balls and birds with heads as big as the cow's. Oysters were as big as pumpkins and camels were no larger than cats. But the animals that stayed on land grew bigger all the time. By now, there were also dogs and cats and cows and sheep and monkeys too".

Suddenly there was a great commotion and we all turned to look at a funny looking man ambling towards me. "It looks like my grand dad", I cried.

"Grant-dad—nonsense" he grunted, as he put down a stone axe. "I am the prehistoric man and I lived a million years ago in a cave".

Just as I was going to ask him if I could have a night's shelter in his cave, when our class went on an excursion, someone shook me by the shoulder. This time, it really was a man—a friend of mine, whom I had promised to accompany to the picture that day.

"You have been asleep for at least four hours" he said, "it is already 6 p.m.".

"Only hours?" I asked "It seemed like four thousand million years".

"None of that nonsense, you fellow, get going quickly, there is only half an hour left before the picture begins", said my friend.

I looked about—the Zoology Book was there and nothing had moved from it. Perhaps it was only a DREAM. I hurried off for a wash, with my friend turning the pages of the Zoology book and looking at the curious pictures he saw in it, being not able to make head or tail out of it, he being a non-zoology student.

V. R. CHANDRA, B.SC.
B.A., Zoology Class.

Faith

IT was 5 o' clock in the evening. I was standing for my train, to go to the Fort station. Just ahead of me were also standing a young lady and an old man. Turning to their side, I noticed that the old man was telling something to the young lady beside him in a reminiscent mood. He appeared to have suffered much in life and bore the scars of life. A chance word fell on my ears and I heard him saying that he had not so far travelled in the 2nd class. Trite enough, I thought: why must this old man talk of what he had not done? Before I could think of what he had so strangely confessed, the train steamed in and fate had it that the young lady got into the 2nd class compartment in which I was sitting. After a minute's stoppage, the train moved on and I could see the old man breaking into tears and waving farewells to the young one, who was opposite to me. I looked at her; she was in tears. Who can fathom the mysteries of the heart?

A second event too relates to what I saw on the station platform. It was the Egmore station and I was sitting in a third class compartment of the Indo-Ceylon Express. Just when it was five minutes for the departure of the train, a north Indian and his wife and children and all their baskets and trunks pushed in. I had no space to sit in comfort and I heartily cursed these intruders. It was now that another brother of the North rushed to my compartment, with an unwieldy basket of oranges. He gave this basket to the gentleman beside me, who appeared to be his elder brother and from their talk, I understood that my northern friend was going to Rameswar. The train moved and as the young man on the platform took leave of his brother and his wife and the children, I looked at them all, I saw my God in their faces.

A third incident took place in Bangalore. It was raining heavily and to shelter myself, I was standing close to a house. In the downpour, a sanyasi came begging from door to door and finally came to the house, near which I was standing. The door was found closed and the ascetic said in the traditional way "Bhavati Bhiksham Deki". Immediately the door opened and I saw a child of six standing with a little rice. I looked at the ascetic and I looked at the little child. I saw my God a third time.

Struggling with an illness which is a life-companion, fighting for every day of my life, with a child who is as ill-starred as its father, carrying it from temple to temple, doctor to doctor, I often feel weary of the long road before me; but I cheer up soon : in the dark, I hear the sob of a breaking heart, see the radiance of a human face and feel the joy of an ascetic and the innocence of a child and I thank God that He has made me feel the mellowness of sorrow, the grace of goodwill and the joy of renunciation.

Contributions of Hindus to Mathematics

HIGHLY intellectual and given to abstract thinking as they were, one would expect the Hindus to excell in mathematics. Little is known at present to historians of mathematics regarding the achievements of early Hindu mathematicians, though now it is admitted that the decimal place-value system, was invented and first used by Hindus.

Europe got its arithmetic and Algebra from the Arabs—hence the "Arab Numerals"—but the Arabs themselves had previously taken them from India. The foundations of modern arithmetic and algebra were laid long ago in India. The Churusy method of using a counting frame and the use of Roman and such like numerals had long retarded the progress when the ten Indian numerals including the zero sign threw a flood of light on the behaviour of numbers. It took many centu-

ries for them to travel from India, via Bagdad to the Western World. During Napolean's time, La Place wrote " It's India which gave us the ingenuous method of expressing all numbers by means of ten symbols, each symbol receiving a value of position as well as an absolute value; a profound and important idea, which appears so simple that we ignore the true merit of it, but its very simplicity, the great ease which it has lent to all computations, puts our arithmetic in the first rank of useful inventions; and we shall appreciate the grandeur of this achievement when we remember that it escaped the genius of Archimedes and Apollonius, two of the greatest men produced by antiquity."

The Brahmi inscriptions found distributed all over India was the national script of the ancient Hindus. The Brahmi numerals are like-wise a purely Indian invention. Even after the invention of place-value system and zero, the same numerical symbols from 1 to 9 continued to be employed with the zero to denote numbers. This gradual change from the old-system without place-value to the new-system with the zero and place-value is to be met with in India and India alone. All other nations of the world have given up their indegenous numerical symbols which they had used without place-value system and have adopted the zero and a new set of symbols which was never in use before in those countries.

The advantages of word-numerals were realised by Hindus and the first notion of alphabetical Notation occured to the Indian, who introduced them into Astronomy for brevity and conciseness. In Europe the first definite traces of place-value numerals came into general use in mathematical text-books in the 17th century. In India, Aryabhatta I (499), Bhaskara (522), Lalla (598) and Brahmaguptha (622) all use the place-value numerals. There is no trace of any other system of notation in their works. As to the zero symbol, it was used in India by mathematicians as early as 200 B.C. "The importance of the zero mark" says Prof. Halsted, "can never be exaggerated. This giving to airy nothing, not merely a local habitation and a name, a picture, a symbol, but helpful power, is the characteristic of the Hindu race, whence it sprang. It is like coining the Nirvana into dynamos."

That all mathematical operations are variations of two fundamental operations of addition and subtraction was first recognised by the Hindu mathematicians from early times. In multiplication, "Door-Junction" method, Cross-multiplication method, multiplication by separation of places, zigzag method, parts multiplication method and Algebraic methods have all been borrowed from ancient Hindus by other countries.

Division was considered to be a difficult and tedious operation by European scholars even as late as 16th century. Aryabhatta I has given modern methods of extracting square-roots and Cube roots, which depend on division, and the method of division was well-known and considered too elementary to be given any special

treatment. A method division by common factors and the method of long division were known to Mahavira, Aryabhatta and Bhaskara. Even the methods of checking of operations, methods for testing multiplication and division were first known to Hindus. Narayana seems to be the first Hindu mathematician to give rules for testing operations by the casting out any desired number.

The present method of expressing fractions can be traced back to 3,000 B.C. and is derived from Hindu sources. (Mentioned in Rigveda). The division of units of length, weight, money etc. into smaller units for the sake of avoiding use of fractional quantities was used by Hindus from the earliest times.

The Hindus were the first to make systematic use of the letters of the alphabet to denote unknowns. They were also the first to make a detailed study of equations to give birth to the modern science of Algebra. We are indebted to them for the technique and the fundamental results of algebra. The origin of Hindu Algebra can be traced back to the period of Sulba (800-500 B.C.) and Brahmana (C. 2000 B.C.). The earliest Hindu Algebraist to give a treatment of the indeterminate equations of the first degree is Aryabhatta I (born 476). He gave a method for finding the general solution in positive integers of the simple indeterminate form $by - ax = c$ for integral values of a, b, c, and further indicated how to extend it to get positive integral solutions of simultaneous indeterminate equations of the first degree. The general solution of the indeterminate quadratic, $Nx^2 \pm c = y^2$ in positive integers was first given by Brahmaguptha.

T. N. RAGHAVENDRA RAO

III B.A. (i-b)

Social Service in Villages

WITH the advent of independence, the Police State has passed out of existenc and the Welfare State has taken in its place. It is completely responsible for the political, economic and social welfare of the people under its charge.

India lives in her villages. But when the country fell on evil days, the villages decayed due to neglect and influence of the rulers, their rapacity and exploitation. An uninterrupted drain of wealth from the country-side to the metropolis was going on these last 150 years, rendering the villages desolate and anaemic.

A welfare state is the avowed goal of our Constitution. To achieve this new order the first "Five Year Plan" has taken the steps which will lay foundations for the future progress and prosperity. The welfare state envisaged in the plan demands the extension of social services. The strength and stability and success of democracy depend upon how the challenge is met. Unfortunately for India illiteracy is a

College Tennis Doubles 1954-'55.

College Hockey XI.

formidable obstacle to the social, moral and economic progress of the nation. Among the many challenges of free-India to day there is none more pressing than the challenge of mass-illiteracy. It is against this background several social service centres are being started on the initiative of the Government among student-population. The social service centres are mainly intended to inculcate the spirit of service and dignity of labour in young men and women of our country; and to arouse and foster the desire for social service besides helping students to realise their constructive work in building up a new social order. It is the duty of the educated youth to succeed in dispelling the age-long inertia and apathy; and generate local enthusiasm and creative-urge among villages themselves.

The challenge of mass illiteracy found its solution in Adult Education. In the field of adult education, there can be no better worker than the college student; and it is exactly with this view that in every Arts College, the Government have started "Social Adult Education Centres." We too have the Adult education Association of our College which has taken the noble service of enlightening our poor illiterate brethren.

During the month of April 1954 our Arts College Social Adult Education Association, held the 40 day summer social service settlement at Ipperu from 7th April 54 to 16th May 54 The settlement consisted twelve enthusiastic workers from the College headed by Vice-president Sri K. Satyanarayana. We were accommodated in a house just vacated for the purpose. The rustic natives of the place were surprised to find in their midst all on a sudden, a new arrival.

The next day our centre was inaugurated by the District Collector Sri Bhagavandas, I. A. S., with our Principal in the Chair. The Collector exhorted the local people to extend their hearty co-operation to the student workers and make the camp a successful one. He advised also the workers to mingle with the villagers and to be one with them. Afterwards the Collector and the Principal were taken in procession, through the village.

Coming to the routine work of the workers, manual labour formed the main programme of the day. The workers with the rise of the sun, marched to the work-spot with implements. At first sight, the villagers stood aghast at the mighty spectacle before them, because they had a poor estimate of the capacity of the university students. The members had to spend 6 hours daily on the road-work and were given 2 hours compulsory rest in the afternoon. The chief factor which relieved the fatigue of the exhausted workers was the radio, provided by the government to entertain the villagers. They were well-disciplined under the able leadership of the lecturer who instilled in them fresh vigour and unbounded fervour. An interesting and pleasant resort to the members was swimming which was also made compulsory by the lecturer. But for the efforts of the lecturer we would not have had the opportunity to learn swimming in our life-time.

The night part of the programme was the conducting of adult education classes. The members had the whole-hearted co-operation from the adult education committee of the village which worked with equal vigour. The classes were held from 8 to 10 in the nights. With the starting of night classes there were male adults in large numbers who took keen interest in learning, though some of them declined to attend regularly. But the centre could not attract female adults for learning. The centre was visited by the district officials, who spoke on importan subjects like cleaning up the village, prevention of diseases and cattle rearing. The members were fortunate to have a film show shown to the villagers by the adult education van.

Apart from manual labour and night classes the members had to perform too many activities, of collecting the statistics, distribution of drugs, cleaning up the village, improving drains, educating the villagers on hygienic living, cattle rearing and prevention of diseases. With the passage of time people realised the self-help set by the workers and admiring their capacity flocked to the help of the students in road-laying. By the close of the camp, the squad laid 400 yards of metalled roads in the village. And it is the duty of an educated youth to be partners in this great enterprise and build up the state and society, the village as the nucleus.

N. C. ESWARAIAH
Social Worker
IV B.A. (i-b)

Quiz - Five Year Plan

(By courtesy of The Press Information Bureau, Govt. of India)

1. During the first three years of Five Year Plan, India has increased the installed capacity of power plants by

a) 10% b) 25% c) 35%

2. Which Indian Industry has already surpassed the Five Year Plan target?

a) Jute b) Textile c) Steel

3. During the first two years of the Five Year Plan the land brought under irrigation through Major and Minor irrigation works was:

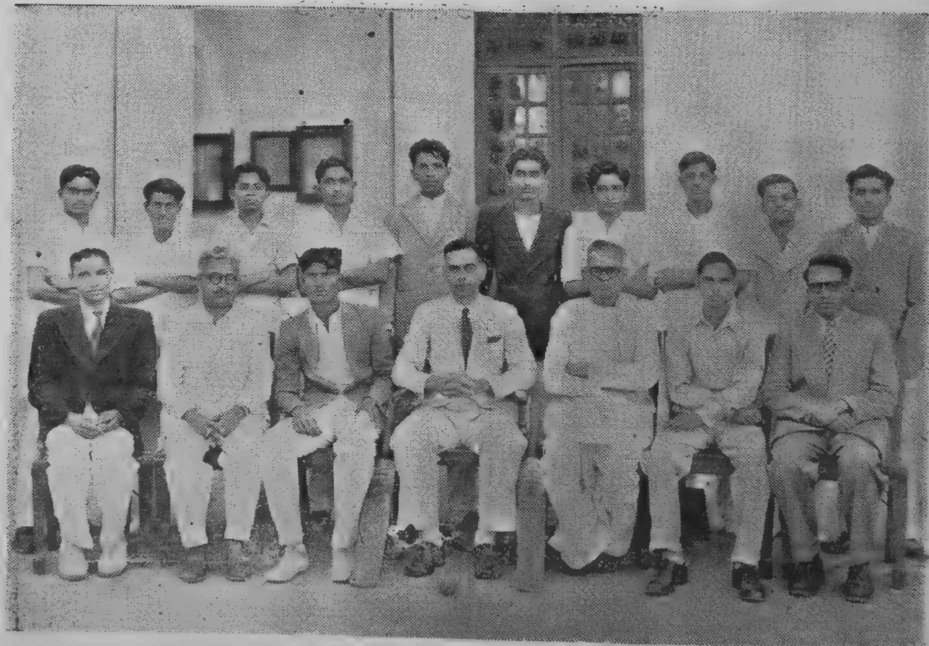
a) 10 lakh acres b) 20 lakh acres c) 40 lakh acres.

4. The 140 irrigation and 100 Power schemes of various states included in India's first Five Year Plan will cost about

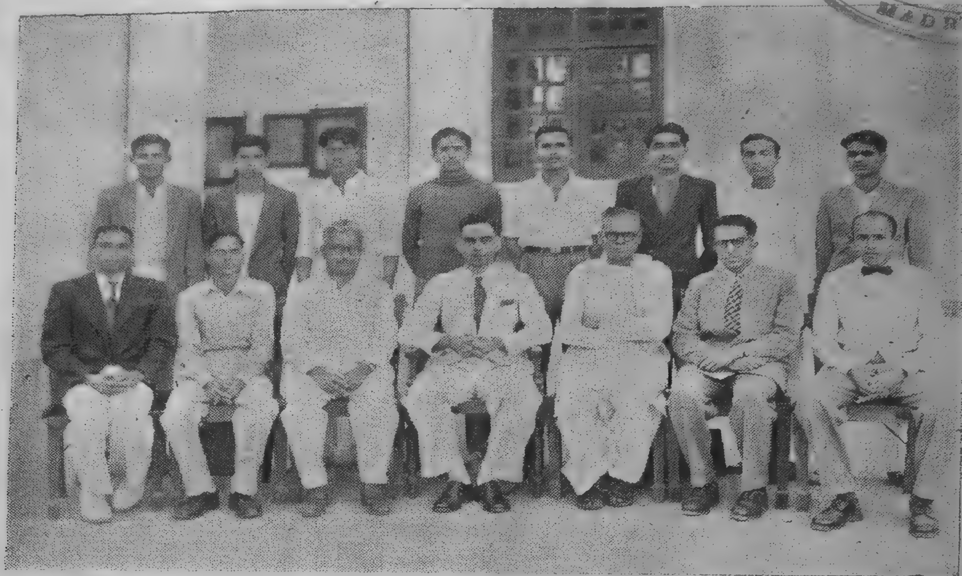
a) Rs. 550 crores b) Rs. 600 crores c) Rs. 765 crores.

5. During the first three years of the Five Year Plan, the total assistance to state Governments in the form of loans or grants amounted to:

a) 312 crores b) 289 crores c) 247 crores.

College Cricket XI.

College Athletic Committee Members.

6. Who is the Chairman of the Planning Commission?

a) Sri Nanda b) Sri Krishnamachari c) Sri Nehru.

7. What is the total outlay of India's First Five Year Plan?

a) Rs. 2069 crores b) Rs. 2244 crores c) Rs. 2397 crores.

8. India's First Five Year Plan was initiated in:

a) April '51 b) Nov. '52 c) July '49.

9. Against the target of about 12½ lakh bales of cotton in the First Five Year Plan, the produce last year was nearly:

a) 4½ lakh bales b) 7¾ lakh bales c) 9½ lakh bales.

Answers:

1) c 2) b 3) c 4) c 5) b 6) c 7) b 8) a 9) c

On Chiromancy

THE human hand is a jig-saw puzzle of capacities for love, hate, jealousy, sympathy and all the rest of the human feelings. These are under the control of intelligence, mental comprehension and calculation. The corpuscle contained at the end of the nerve fibre is in immediate connection with the brain. Every portion of the brain is in touch with nerves of the hand and more particular with the corpuscles found in the tips of the fingers and the line of the hand. It has been demonstrated that the brain is always growing, changing, increasing or diminishing which of these changes occur or commence years before the effect is shown by the thoughts or action of the individuals So future may be seen and told by a careful examination of the hand and which Aristotle said is the "organ of all organs, the active agent of possesive powers of the entire system."

No two hands of the individual are alike. The left hand shows the inherited tendencies and the right hand indicates the developed or cultivated qualities.

The Thumb:—The first palange of the thumb, if straight and firm, indicates a strong will. Many palmists are of opinion that the thumb is the main source in tracing out the character of an individual. The straight thumb betrays a week will, supple or insupple type represents lacking of will power, firm and determined type betrays a strong will and the obstinate type will be exact and true.

The Fingers:—The long fingers indicate thoughtful, contemplative mental Process. The presence of well developed knots represents calculative thinker. In expressing emotions these people become tongue-tied. The short fingers indicate high speed and quick interaction.

RAMACHANDRAN TIRUMALA,
IV Class (iv-b).

Man
Parrot
Ostrich
BIRDS
MAMMALS
Kangaroo
Elephant
REPTILES
Cobra
Lizard
Dogfish
FISHES
Snail
BATRACHIANS
MOLLUSCS
Mussel
Earthworm
Frog
Leech
ANNELIDS
ARTHROPODS
Scorpion
ECHINODERMS
Crab
Starfish
Jellyfish
COELENTERATA
Sponges
PORIFERA
Amoeba
PROTOZOA
Paramaecium
KINGDOM ANIMALIA
By
S. Anwer Baig
III B.A
ZOOLOGY

మిత్రులు

౧. ఉ:- మిత్రుడ మిత్రుడంచు కడుమోహము జూపుచు దేటమాటలన్
స్తోత్రము జేయుచున్ మరువజాలని మిత్రుడనంచు బల్కుచున్
చిత్రముగాక యాకుటిలచంచలచిత్తుడు నంత్యమందునన్
శాత్రవుడై ఎదుర్చుట నసత్యము చోద్యముగాదు కొంతయున్.

౨. గీ:- కలిమి గలిగిన వేళల గలసియుండు.
ప్రాణమిత్రుడనంచు నాప్యాయమొప్ప.
కలిమి తొలగిన వేళల దొలగి పోవు.
గర్భదారిద్రుడంచును కల్మషుండు.

3. మ:- అటుసూర్యుండిటు పుట్టినన్ జెదరి బ్రహ్మాండంబులుండిల్లినన్
తటమున్ సముద్రము హెచ్చినన్ కడకుకొంత్తై తగ్గినన్ యింకినన్
పటుతీవ్రంబగు బాధలున్ గలిగినన్, భోగ్యంబులున్ తగ్గినన్
యటునడ్డంకులు వచ్చినన్, చెలులు స్నేహంబున్ విసర్జింతురే?

౪. చ:- జలనిధులింకినన్, రవి శశాంకులు రాలిన గాలినిల్చినన్
జలజలమంచునంబరపు జుక్కలుడుల్లిన భూమిక్రుంగినన్
దలపగ ధర్మసత్తములు ధర్మము దప్పిన నీతిపీడినన్,
చెలిమినొకింతయున్ మరువజాలరు స్నేహితులుత్తమోత్తముల్

౫. తే.గీ:- చూడలేక ప్రజలు కిన్కజూపుగాక!
ప్రక్కతే ప్రాణాంతకంబయి పొసగుగాక!
కలిమిలేములె వారిని కలచుగాక!
వారు వారి చెలిమి వీడువారు గాక!

౬. సీ:- చెలికాడరమ్మని చిరునవ్వు జెలువార
దనవారిగా చేరదీయువాడు?
జతగాడరమ్మని! సంతసముప్పొంగ
దాతయై కోర్కెల దీర్చువాడు.
మిత్రమా రమ్మని మోహాటు వలదని
మమతకష్టములన్ని మాన్పువాడు.
సోదరా రమ్మని చెలగుచునిష్టంబు
నాటుపాటులయందు నలరువాడు.

తే. గీ:- వేడ్కసమపంక్తి భుజియింపజేయువాడు.
చెలుని మరువక సంప్రీతి జెలగువాడు,
ప్రాణమునకు ప్రాణంబు సర్పించువాడు,
శీలవంతుడాతండే సుస్నేహితుండు.

౭. కం:- నాసఖుడు నాకతిహితుడు
నాసోదరు, నాకుశలుడు, నారక్షకుడున్.
నా సహాయుడు నా ప్రాణము.
నా సర్వమ్ముంటనుచు చెలునినసనుతుంజేయున్.

తా.ఆ.వె:- సగుణవరుల జెలమి జిరకాలమలరారు.
సౌఖ్యజీవనంబు జరుగుచుండు,
మూడుకాయ లారు పూవులైదవరార.
వసుధయందు కడకువాని యబ్బ !

జై హింద్

బి. రామిరెడి
1. వ తరగతి
8 వ భాగం

మీకోసం

కవినై వ్రాస్తా కలంతో
కదిలించే మన శృంకలను వదిలిస్తా
మీ భావాలను గుణాలను పెంపొందిస్తా
అరిగి పోయిన నాకలము మీ కోసమె

శిల్పినై సృష్టిస్తా
శ్రావణంతో బలించిన
కఠిన శిలలకు రూపాన్నిస్తా
బ్రతికిన జీవాలన్నిటిని ద్రవింపజేసె
త్రుప్పిడిన నా శ్రావణము మీకోసమె

గాయకుడై పాడుతా
కంఠంతో మీ చెవులకు విందొనరిస్తా

మీ సుఖాలను, వినోదాలను విశ్రుతిజేసే
చివికిన దా కంఠం మీ కోసమె

చిత్రకారుడై చిత్రిస్తా
మీ చక్కని భావాలను చిత్రిస్తా
బ్రహ్మకందని సృష్టి మీ కందఱకు చూపించే
శిధిలమైన నాకుంచె మీ కోసమె

నే వ్రాసిన జీవిత గాథలు మీ బాధలు
నే చెక్కిన శిల్పాలు మీలోగల స్వచ్ఛందజీవాలు
నే పాడిన పాటలు మీకోరిన అమరగానం
నే గీచిన చిత్తరువులె మీరు కోరే విశ్వలసృష్టి
యివిపొందించే, నాడస్సిన జీవితమే మీకోసం

నాగా రెడ్డి భాసర రెడ్డి IV B.SC (Chemistry Main).

నాగరీకత (అట)

రచన: పి. యస్. వేణుగోపాల్
Class II ; Group III.

1. ఈ నవీన కాలంలో,
   నవనాగరిక ప్రపంచంలో,
   నాగరికుడని పిచుకొను
   నవయువకుడున్న తాశయాలు కలవాడు.

2. "తరంగచుంబిత నభోగంగాముఖాంభోజమై"
   అతని విజ్ఞాన సాగరము పొంగింది
   అతని బుద్ధి అపారం—,
   అక్కడే వున్నది అపాయం—
   అందుకే బయల్దేరాయి—'A' బాంబులూ—
   'H' బాంబులూ—.

3. తన మేధాశక్తినుపయోగించి,
   తనే నాశనమయ్యే,
   ప్రగాఢ ప్రజ్వలితౌజ్వల్య,
   ప్రఘూర్ణ, ప్రచండ,
   పరిస్ఫోటన, ప్రాణాపాయ
   పరికరాలసృజించి,
   ప్రశాంతికి నిలయమైన ఏ
   పసిఫిక్‌లోనో (Peace-ful Pacific)
   ప్రయోగాలుచేసి,
   పరిశీలించి,
   ఫలిస్తే, తనేదో 'ఘనకార్యం'' చేశానని,
   వెనుకరాబోయే కష్టాన్ని గుర్తించక,
   వెయ్యివిధాలా విఱ్ఱవీగతాడు.

4. "మానవత్వ పతనానికే దారితీసే
   మారణాయుధాల్ని ప్రయోగించవద్దని
   క్రిమియుద్ధాన్ని విసర్జించండని"—
   శాంతికాముకులెంకతయొత్తుకున్నా
   శాంతించక, గ్రహించక,
   "ఎవరు గొప్ప"
   "ఎ వరిబాంబు విధ్వంసక శక్తి ఎక్కువ"
   అను పోటీగా
   యుద్ధ సన్నద్ధు లౌతూంటే—
   ఇక నాగరిక తేమూలేడ్చింది ???

5. అణ్వస్త్రాల నిస్వెంట్ చేయు వాడీకాలంలో
   నాగరికుడు, ఆదేశ మేఫార్ అడ్వాన్స్డు.

6. ఈ నవీనకాలంలో,
   నవనాగరిక ప్రపంచంలో,
   నాగరికుడని పించుకొను
   నవయువకునకు
   ఆథర్వణవేదము ఊగత్తై,
   అది అతని జేతిలో కీలుబొమ్మ.

ఓ కాలేజీ విద్యార్థి

రచన: 'రాజశ్రీ'

"విద్యార్థీ,
ఓ, కాలేజీవిద్యార్థీ!"
"నీటుగ'సూటు',
కాలికి'బూటు',
జేబులో'పర్సు'
చేతిలో'రఫ్'
నీపయనమెచటికోయి,
ఓ, కాలేజీవిద్యార్థీ?" 1

కాలేజికి వెళ్తానని,
దారిలోకనిపిస్తూ;
ఎదురొచ్చే ఆడవారిని,
ఏకదక్షుగ వీక్షిస్తూ;
వేళ్ళాలనె కాలేజ్ కని,
మేలమెల్లిగ నడచొస్తూ;
చేరుతావు కాలేజిని
నీ యిష్టమెచ్చినపుడు 2

విద్యార్థీ!
ఓ, 'ఆంధ్ర'విద్యార్థీ!
యిదియేనా నీ 'దర్మం?'
నీ 'ధర్మం'యిదియేనా!
మరచితివా 'కర్తవ్యం',
ఆచరించు నీ 'ధర్మం!' 3

విద్యార్థీ!
ఓ, అలంకార విద్యార్థీ!
'హోటల్స్'లో, 'లాడ్జింగ్స్'లో;
'లాడ్జింగ్స్'లో, 'సైమన్స్'లో;
'సినిమాస్'లో, 'డ్రామాస్'లో;
'డ్రామాస్'లో, 'మాట్నీస్'లో;
'మీటింగ్స్'లో, 'ఈటింగ్స్'లో;
'క్లాపింగ్స్'లో, 'షౌటింగ్స్'లో;
ఇటు చూచిన,
అటు చూచిన,
ఎటు చూచిన నువ్వే....నువ్వే........
'క్లాసస్'లో మాత్రం....
ఇటు చూచిన,
అటు చూచిన,
ఎటు చూచిన కనుపించవు—
మరి, దీనికి
'కారణ'మేటంటావ్? 4

విద్యార్థీ!
ఓ, యువక విద్యార్థీ!
యిదగో నామ్ 'ప్రేయసి' అంటే,
యేదినా 'ఊర్వసి' అంటావ్...
చదవాలోయ్ 'పుస్తక'మంటే,
నీకెందుకా 'భాధ్యత' అంటావ్ 5

విద్యార్థీ!
ఓ, కళాశాల విద్యార్థీ!
లేదంటావ్ 'పరీక్షరిభయం,
ఉందంటావ్ 'బుక్కు'లో దెయ్యం!
అందుకో 'దెయవ'నంటావ్,
తేనకనే 'పేలయ్యా'నంటావ్— 6

'డబ్బు'లే' కావాలంటావ్
యిస్తే 'ఖర్చెడ'వానంటావ్—
'రిజల్ట్' మాటేమిటి అంటే,
నీకెందుకా 'వరీ'అంటావ్! 7

విద్యార్థీ!
ఓ, 'కాలేజ్' విద్యార్థీ!
డబ్బులకని డబుల్
డబుల్ గా ఖర్చుల్లు జేసి,
యమర్చంకుగా వైరిస్తావ్—
వస్తే సంతోషిస్తావ్
రాకుంటే కోపగించి
చదువే మానేస్తానంటావ్ — —
నీకెందుకాబుద్ధియంటా,
మానుమిక నైనదాన్నంటా! 8

అందుకని
ఓ, కళాశాల విద్యార్థీ!
అయినదాని కై వగవక,
కానిదైనికై చింతించక — —
యికనైనా—
'బుద్ధి'కలిగియుండి
'కష్టపడి' చదివి
"సాధించుఘనవిజయం
ముందుంది నీకు మోక్షం!" 9

వయోజన విద్య-వేసవివిడిది

రచన: పి. యస్. వేణుగోపాల్

Class II, Group III

మానవుడు సంఘజీవి. సంఘ జీవులకు అన్యోన్య స్నేహభావమును, పరస్పర సహాయమును అత్యావసరమై యున్నవి. ఇతరుల సహాయమపేక్షించకనే ఒంటరిగ జీవయాత్ర సాగించడము ఎటువంటి సమర్థులకైనను కష్టభూయిష్ఠము. ఈ ప్రపంచము కేవలము పరస్పరాశ్రయమైయున్నది. సంఘ సేవయే విశ్వకల్యాణమునకు ముఖ్య సాధనము. ప్రతిపౌరుడు సంఘ సేవాభిలాషను, పరోపకార దీక్షను కలిగి సర్వమానవ సౌభ్రాత్రమును, జాతి, మత, కులభేదములు పాటింపక, ప్రకటింపవలయును.

జ్ఞానాభివృద్ధిని గల్గించునది విద్య. "విద్యనెఱుంగని వాడు మర్త్యుడే", "విద్యలేని వాడు వింతపశువు", "విద్యకు సాటి ధనంబు లేదిలన్", "హర్తకు గాదు గోచరమహర్నిశమున్ సుఖపుష్టి జేయు.......పోదు యుగాంతపు వేళనైన", యను నార్యోక్తులు మనము వినుచునేయున్నాము. మహాభారతమునందు గూడ "విద్య"ను గూర్చి విద్య యొసగును వినయంబు..........దానివలనను నైహికాముష్మిక సుఖంబులందునరుడు" యని వర్ణించియున్నారు.

ఈ నాటికి మన భారత దేశములో "విద్యాగంధము" లేనివారు నూటికెనుబదియైదు మందియైనను నుందురు. ఇతర దేశములలో అక్షరజ్ఞాన శూన్యులు మిక్కిలియరుదు.

ప్రజా ప్రభుత్వము సక్రమముగ నడచుటకు పౌరధర్మము నెరవేరుటకును విద్యయవసరము.

నిరక్షరాస్యత తొలగించుటకు రెండు ముఖ్య సాధనములుగలవు: 1. వయోజనులకు విద్య గఱపడము, 2. బాల బాలికలకు నిర్బంధ విద్య.

వేసవి సెలవులయందు, అనంతపుర ప్రభుత్వ కళాశాల తరఫున, "కళాశాల వయోజన విద్యా సమితి" యందు చేరిన ప్రథమతరగతి (జూనియరు) విద్యార్థుల మగు మేము, పంద్రెంటుగురు మాత్రము, మాసమితి యుపాధ్యక్షుడగు శ్రీ కె. సత్యనారాయణగారితో బాటు, యిక్కడికిరవై మైళ్ళ దూరాన నున్న "ఇప్పేరు" అను గ్రామమునకు, మా ఖర్చులన్నియు ప్రభుత్వము వారే భరింపగా, "వయోజన విద్యా ప్రచారమునకు గాను", నలుబది దినముల పాటు క్యాంపు వెళ్ళియుంటిమి.

ఏప్రెఫిల్ ఆరవ తేదిన అనంతపురాన్నంత కంతకు దూరము చేసికొంటూ యిప్పేరు చేరితిమి. కళాశాల "జాతీయ యువకదళము" (N.C.C) వారత్యంత ప్రీతిచే మాకు నిక్కర్లు, బూట్లు, హ్యాట్లు యిచ్చియుండిరి. వాటిని ధరించి మేమా పల్లెయందడుగిడగానే, "ఎవరో పోలీ సోల్లు సారా పట్టేందు కొచ్చినార్రో" అంటూ యలజడి బయలుదేరె, వారి యమాయకత్వమునకు మేమెంతయు నొచ్చుకుని, వారికి మా యాగమన వృత్తాంత మునంతయు విడదేసి, విశదముగ జెప్పితిమి.

ఏప్రిలు నెల సప్తమదినాన, జిల్లా కలెక్టరు శ్రీ ఎన్. భగవాన్‌దాస్ గారు మా కార్యక్రమమునకు ప్రారంభోపన్యాసమిచ్చిరి. కళాశాల ప్రిన్సిపాలగు శ్రీ R. H. P. Holman గారు అధ్యక్షులుగ మాచే యాహ్వానితులయిరి.

మాపై కడుప్రీతిచే పల్లెప్రజ మాకొక చిన్న గృహ మేర్పాటు చేసిరి. మాకాగృహమత్యంత సౌకర్యముగనే యుండినది.

కేవలము వయోజన విద్యావ్యాప్తియే గాక, మేమొక రోడ్డు వేయవలయుననిదలంచి, పల్లెవారునూ యితోధిక సహాయమొనర్ప, సుమారొకటిన్నర ఫర్లాంగు నిడివిగల రోడ్డు వేసితిమి.

అచటి వారి ప్రకృతిగాంచ మాకెంతయు జాలిగలుగు చుండెడిది. "విద్య నేర్చుకొనుటకు రాత్రులందు 'చావడి' వద్దకు రమ్మ"ని మేమాయూర ప్రచారమునకేగునప్పటికి మమ్ములగాంచి దాచుకొనువారునూ, "మీారు మెద్దెలలో నీడన కూర్చుని సదువుకొంటారు... మీాకి సదువొత్తాది.... మాకేడొత్తాది" అనువారునుయుండిరి. ఇప్పుడటు వంటివారా పల్లెలోలేరని గట్టిగంజెప్పుటకు మేమెంతయు గర్వ పడుచున్నారము.

అక్కడొక చిన్న ప్రాథమిక పాఠశాలగలదు. సాయంతనమగు సరికి, ప్రధానోపాధ్యాయులున్నూ, అక్కడున్న వయోజన విద్యాధ్యాపకుడున్నూ, పిల్లల వెంట నిడికొనివచ్చి, రోడ్డు పనులయందు కొంతవరకు, మాకు సహాయపడుచుండిరి.

ఆ వృశ్చికమయ మగు పల్లెయందు దిగుడు భావులధికము. రోడ్డు పనియయిన పిదప, పన్నెండు గంటలకు, ప్రతిదినము, మేమొక ప్రత్యేక భావియందుస్నానము జెయుచుంటిమి. ముఖ్యమయిన విషయమేమన మాలో నెనిమిది మంది క్రొత్తగ "ఈతవిద్య"ను నేర్చితిమి.

వయోజనులకు విద్య రాత్రి ఎనిమిది గంటలనుండి పది గంటలవరకు జెప్పుచుంటిమి. విద్యగఱపడము, రోడ్డు వేయడమే గాక, మేమాయూరి జనాభాలెక్కలనుగూడ తయారుజెసి, రోగ పీడితులెంతమందియని కనుగొని, పరిస్థితులను Red Cross (రెడ్ క్రాస్) దళము వారికి తెలియపరుప, వారునూ రెండు పర్యాయము లాపల్లెకు వచ్చి వైద్య సహాయముఁజేసి వెడలిరి.

మాచే యాహ్వానితులయి, జిల్లా పోలీసు శాఖాధికారి యున్నూ (D.S.P) Special Development Officer గారున్నూ, Veterinary Surgeon గారున్నూ, Fisheries Demonstrator గారున్నూ, College Office Staffన్నూ, మొదలగు వారెందరో వచ్చియాయూర సభలు జరిపిరి.

మధ్యాహ్న కాలక్షేపముకొరకై మాకు "విశ్వ శ్రవణ యంత్రము" నొకదానిని (రేడియో, ప్రభుత్వము వారేర్పాటుగావించియుండిరి.

Government Social Adult Education Propaganda Association వారు మొదటి మూడు రోజులు పల్లెప్రజకు విజ్ఞాన విషయక చిత్రములుఁజూపిరి.

వినోదార్థము మేమొకటి రెండు మారులు ప్రక్క పల్లెలకు విహారమేగి, ప్రకృతిరామణీయక పరిస్థితుల ఫోటోలను సేకరించియు, ఒకరినొకరు "యూరుపేరు"ల పిలచికొనుచును, అత్యంత సోదరభావము చే కలసి మెలిసియుంటిమి.

మొత్తము మీాద మా ఈ క్యాంపు జయప్రదముగ గడచినది. ఇదియే మొదటిక్యాంపు. ఈ క్యాంపు వలన మాకు "పరిశ్రమలో గూడ గౌరవమున్న" దని (Dignity of Labour) తెలిసివచ్చినది.

విద్యావంతులయినవారందరూ, పరోపకారదీక్షచే, జాతి, మత, కుల భేదములు పాటింపక, "Self help and mutual help", "All for each, each for all" అను సోదర భావమును హృదయాంతరాళంతో గల్గియుండి, విశ్వకళ్యాణమునకు వినాశకాలము రాకుండా విశాల దృష్టిలోఁదోడ్పడవలయును.

జై ఆంధ్ర

కొరమీను

అనువాదకుడు : సి. రామకృష్ణ రెడ్డి

పోలీసు మేజస్ట్రేటు మత్తాగారు చిల్లర దొంగతనాలకు సంబంధించిన అనేక కేసులను విచారిస్తున్నారు. ఒక్క దొమ్మీ సందర్భంలో చాలామంది జేబులు కొట్టబడ్డాయి. అందులో ప్రమేయం వుందని అనుమానించబడిన పలువురు వ్యక్తుల్ని పోలీసులు అరెస్టు చేశారు. మేజస్ట్రేటుగారు కోర్టులో కొలువుదీరి వున్నారు. ఆయనకు యెడమవైపున కూర్చుని ఒక గుమాస్తా కోర్టు వ్యవహారాలు రికార్డు చేస్తున్నాడు. ప్రతివాదులు ఒకరి తర్వాత ఒకరు కోర్టువారి యెదుట హాజరు చేయబడుతున్నారు. మేజిస్ట్రేటు అడిగిన ప్రశ్నలకు వారు సమాధానాలిస్తున్నారు. సాక్షులను పరీక్షించడం అయిన తర్వాత దోషుల శిక్షాకాల పరిమితిని గురించి మేజిస్ట్రేటుగారు తీర్పు చెబుతున్నారు.

ఈ తతంగమంతా అనవసరమేమోననిపించవచ్చు. కాని ఆ దేశపుటాచారం అట్లాంటిది. కోర్టులకు పని మరీ యెక్కువయి పోయింది. దొంగలను అరెస్టు చేస్తున్నారంటే సాధ్యమయినంత కఠినంగా వాళ్ళను శిక్షించడం కోసమే. ప్రస్తుతపు కేసులో ఒకవేళ వాళ్ళు నిర్దోషులే అయినా యేమీ ఫరవాలేదు. అవస్యం వాళ్ళింతకుముందే యెన్నో ఇతర నేరాలు చేసివుంటారు. ఆ విషయాలన్నీ పైకి త్రవ్వడంలేదంటే. అది మత్తాగారి మంచితనం తప్ప మరొకటిగాదు. ఏది ఎట్లాగయినా, సందుచిక్కితే జైలునుండి పారిపోడానికి వాళ్ళలో ఎవరూ వెనుకాడరనడం మాత్రం ఖాయము.

పైట్రినో ఈ పర్యాయం నిందితుడుగ కాకపోయినా, ప్రతివాదుల పక్షాన సాక్షిగ హాజరయినాడు. దొమ్మీ జరిగిన సమయంలో పైట్రినో అక్కడవున్నాడు. ఒక్కొక్క దొంగనీ కోర్టులో హాజరుపెట్టినప్పుడు 'అతడు ఎవరి జేబునుకాని కొట్టడం తాను చూచివుండలేదని' ప్రమాణపూర్వకంగా సాక్ష్యమిస్తున్నాడు పైట్రినో తొలుదొల్త విచారణకు వచ్చిన కొన్ని కేసుల విషయంలో అతని సాక్ష్యం అంగీకరించబడింది. కాని తర్వాత మేజిస్ట్రేటుగారికి కొంత సంశయం కలిగింది. 'పైట్రినో చూడని సమయంలో దొంగ జేబును కొట్టివుండగూడదా' అని దానితో అతని సాక్ష్యానికేమీ విలువ నివ్వనవసరంలేదని ఆయన తీర్మానించుకొన్నారు. అందువల్ల తానింకా కోర్టులోవుండి చేయగలిగిందేమీ లేదనుకొని పైట్రినో వెళ్లబోతున్నాడు.

సరిగా అదేసమయంలో, మేజిస్ట్రేటుగారింట్లో పనిచేసే పిల్లది అమ్మగారి చీటీతో చక్కావచ్చింది. మేజిస్ట్రేటుగారిమామ విట్టారియో వచ్చారు. ఆయన రాత్రి భోజనాని కుంటారు. మేజిస్ట్రేటుగారు కొంచెం పెందరాళే రావడానికి ప్రయత్నించాలి. ఆ విషయమే ఆ చీటీలో వ్రాసివుంది.

మత్తాగారు ఆడవాళ్ళ అజాగ్రతను గురించి కొద్దిగ విసుక్కొన్నారు విట్టోరియో మామయ్య కానుకగ తమకిచ్చిన ఆ వెండిగిన్నెను అంగడికి పంపించి నొక్కులు తీయించమని భార్యతో తానెన్నిసార్లు చెప్పివుంటాడు? తాను ఎంతో ఆదరంతో కానుకిచ్చిన వస్తువును అంత నిర్లక్ష్యంగ వాడుకొన్నందుకు మామయ్య ఏమనుకోబోతాడు? భోజనమైనా కాస్త ఘనంగ తయారు చేయమని మీ అమ్మగారితో చెప్పు! అని ఆ కుర్రదాన్ని పంపించేశారు.

ఆయమ్మాయి అట్లా వెళ్ళింది, మేజస్ట్రేటుగారి మాటలు చెవిఒగ్గి వింటోన్న పైట్రినోనూ ఇట్లా వెళ్ళాడు.

పైట్రినో ఎకాయెకిని చేపలబజారు వెళ్ళాడు. అక్కడ చేపలమ్మే ఒక స్త్రీతో మనవానికి బాగా పరిచయం. ఆమె కొట్టుదగ్గరికెళ్ళి అడిగాడు. 'కొరమీనులేమైనా దొరికేనా? అయిదుమందికయ్యే మంచి కొరమీనొకటి కావాలి.' అన్నాడు. చేపకావలసింది పోలీసుమేజిస్ట్రేటు మత్తాగారికోసం. పదార్థాలు సమృద్ధిగవుంటే తప్ప అయ్యగారికి బాగుండదు. మేజిస్ట్రేటుగారి మామగారు దిగినారు. భోజనం దగ్గర ఆయనేమీ మొగమోటపడే రకంగాదు. పంక్తిలో బాగా భోంచేసేవాళ్లు ఒక్కరున్నా, మిగిలినవాళ్ళందరూ యథాశక్తి పోరాడుతారనడంలో కొత్తేమీలేదు.

సరిగ్గా మత్తాగారివాళ్ళకు కావలసిన్లాంటి చేపేవుంది ఆమె దగ్గరాను. మంచి ఖరీదైనచేప.' ఈ రోజుల్లో ఇట్లాంటి చేప చూచిస్తామన్నా దొరకదు. పూర్వపు రోజుల్లో అయితే విందు భోజనాలుకూడ ఏ ఎండ్రకాయలతోనో, బుడ్డపక్కాలతోనో సరిపుచ్చుకొనేవాళ్లు. ఇప్పుడందరికీ కోరమీనులే కావాలి. ఎక్కడనుంచి తేను ? అంటూ ఆమె మునివేళ్ళతో చేపనెత్తి పట్టుకొంది. 'చేపంటే చేపగాదు.' రాజాలాంటి చేప ! ఆ చేపలామె కూడ బొద్దుగ మంచి పసుపులో వుంది. ఆమె చెక్కిళ్లు గులాబీరంగులో నవనవలాడుతున్నాయి. తెల్లటిపండ్లు, నీలిరంగు కండ్లూను. 'కోర మీనంటే కోరమీనుగాదు. ఎత్తి మురిసేట్టుకోవచ్చు

ఇకనేం ? అడిగినంతా పారేసి మైట్రినో చేపనొక కాగితంలో చుట్టించుకొని నేరుగ పోలీసుమేజస్ట్రేటు ఇంటికి వెళ్లాడు. అయ్యగారు స్వయంగాకొని ఆ చేపను తనతో పంపించారని అమ్మగారితో చెప్పాడు. మామగారిచ్చిన గిన్నెను నొక్కులు తీయించుకొని రమ్మని అయ్యగారే అతనిని పంపించారు. ఆ గిన్నెను వెంటనే తనచేతికివ్వాలని అమ్మగారినడిగాడు.

'ధర ఎంతిచ్చారో ఏమోగాని, చేపమాత్రం ఒకటో నంబరు చేప' అని అమ్మగారు సంతృప్తిపడ్డారు. 'ధరల విషయం మగవాళ్లకేం తెలుస్తుంది ? ఇట్టే బోల్తాపడతారు ! అనుకొంది ఆమె.

చేపను ఒక పెద్ద పింగాణీ తట్టలో పెట్టి, అల్మైరా తెరిచి వెండిగిన్నెను బయటకు తీసింది. రోజులకొద్దీ అట్టిపెట్టుకోకుండ, వెంటనే చక్కజేసి యివ్వాలని కంసాలితో చెప్పమని మైట్రినోను హెచ్చరించింది. మేజిస్ట్రేటుగారు ప్రతి దినమూ ఆ గిన్నెనుపయోగిస్తారు. అది వేళకు కనిపించకపోతే ఆయన కోప్పడతారు.

మైట్రనో గిన్నె పుచ్చుకొని, చేపను తెచ్చిన కాగితంలో దాన్ని చుట్టుకొని చక్కాపోయాడు.

తనలాంటి చేవాటుగాళ్లందరూ కలిసే హోటలుకువెళ్ళి తన విజయాన్ని గురించి మైట్రినో గొప్పలుపోయాడు వాళ్ళందరిలోకీ మొనగాడైన లాంగ్ కేరటు కూడ ఆ సమయంలో అక్కడేవున్నాడు. దీన్ని గురించి కేరటు అభిప్రాయ మేమో వినాలని కుతూహలంగ అతనివైపు చూశారందరూ.

నిరాదరణ పూర్వకంగ భుజాలెగరవేసి కేరటు అన్నాడు. 'ఇదీఒక గొప్పేనా ? కోరమీనుకు వెండిగిన్నెను మార్చడమైతే ఏ కోమటివాడైనా చేస్తాడు. మైట్రినో గిన్నెతోపాటు చేపనుకూడ తెచ్చివుంటే అప్పుడు ఫరవాలేదని ఒప్పుకోవచ్చు. కాని ఇప్పుడు సాధించింది మాత్రం ఎందులోకీ లెక్కకువచ్చేదిగాదు! అని. ఆ మాటలతో మైట్రినోకు ఒళ్లు మండింది. 'కూర్చుని కబుర్లు చెప్పడానికేం ? చేస్తే తెలుస్తుంది.' అన్నాడు. కేరటు మరోమాట లేకుండ గిన్నె తీసుకొని చక్కాపోయాడు. వెళ్లుతూ అక్కడున్న ఒక కుర్రాణ్ని మాత్రం వెంటబెట్టుక పోయాడు.

సరాసరి పోలీసు మేజిస్ట్రేటుగారింటి కెళ్లి, తలుపు తట్టగానే అమ్మగారే స్వయంగ తలుపు తీశారు. ఆమె ఏవో సాదా బట్టలు వేసుకొని వంటపనీ అదీ చూస్తూవుండి, వచ్చినట్లుంది. ఆమెనొక పనిమనిషిగ భావించినట్లు నటిస్తూ 'అమ్మగారిని చూట్టానికి వీలవుతుందా ?' అని అడిగాడు. ఆమె తికమకపడి తేరుకొని, 'అమ్మగారిప్పుడే వస్తారు. కూర్చోండ'ని గది తలుపు తెరిచింది. లాంగ్ కేరటు, వెంటవచ్చిన కుర్రాడు, లోపలికెళ్ళి కూర్చున్నారు.

అమ్మగారూ దుస్తులు మార్చుకొని, వెంట్రుకలు సవరించుకొని మరో పావుగంటకు వాళ్లున్న గదిలో ప్రవేశిస్తూ ఇలా అన్నది. క్రింద ఎవరో పెద్దమనిషి కాచుకొని వున్నారని, ఆ మొద్దు ఇప్పుడే చెప్పింది.'

లాంగ్ కేరటు లేచి నమస్కరించి తన్ను తానే పరిచయం చేసుకొన్నాడు. 'పోలీసులకు రహస్యవర్తమానాలు చేర వేయడం తన వుద్యోగం. ఒక గజదొంగ అమ్మగారికి టోపీ తగిలించాడు.' అని మాటంటూ తాను తెచ్చినగిన్నెను అమ్మ

గారికి చూపించాడు 'అయ్యగారు పంపించినారని చేపను తెచ్చినవాడు తీసుకెళ్ళిన గిన్నె అది. పోలీసులు వాని ఆట కట్టించారు. వానిమీద కేసు బనాయించేందుకు గిన్నె, చేపకూడ అవసరమవుతవి. అమ్మగారు వెంటనే వాటిని తన స్వాధీనం చేయాలి.'

మేజిస్ట్రేటుగారి సతీమణి ఇదంతా వింటూ విస్తుపోయింది. 'ఏమి చిత్రమైన సంగతి! అయితే మేజిస్ట్రేటు గారికి ఈ సంగతి సందర్భాలేమీ తెలియవన్నమాట! చేపను కొన్నదీ ఆయనగాదు! గిన్నె తెమ్మన్నదీ ఆయనగాదు!' ఆమెగా రూహించినదానిలో అక్షరం పొరపాటులేదని కేరటు అంగీకరించాడు. 'ఇప్పటికి మేజిస్ట్రేటుగారి కేమీ తెలియదు. కాని పోలీసులు మాత్రం తమ జాగ్రత్తలో తాముంటారుగదా?'

అమ్మగారు వంటింటివైపు వెళ్లుతూ, కుర్రాడిని తనవెంట రమ్మని సైగజేసింది. పింగాణీ తట్టలో సహాచేపను వానిచేతి కందిచ్చింది.

'ఈ తట్ట మాదిమాకు వస్తుందిగదా?' అన్నది.

'సందేహమా!' అంటూ లాంగ్ కేరటు ఇంకొకసారి నమస్కరించి, గౌరవసూచకంగా ఆమె హస్తాన్ని ముద్దిడుకొని, పిల్లవానితో కలిసి వెళ్లిపోయాడు.

కేరటు చేపనేగాక, పింగాణీ తట్టనుకూడ కొట్టుకొచ్చినందువల్ల, అయిష్టంతోటే అయినా, పైత్రటినో తానోడినట్లు అంగీకరించాడు. హోటలు యజమానురాలు చేపను పసందుగ వండింది. హోటలు యజమాని దగ్గర ఒకటోరకపు ద్రాక్షారసముంది. మత్తాగారి గిన్నెలో ద్రాక్షారసాన్ని సేవిస్తూ కొరమీను కూర నంజుకొంటూ, ఆ యానందంలో తాత్కాలికముగ వచ్చిన అభిప్రాయభేదాన్ని వాళ్ళందరూ మరచిపోయారు.

ఇది 'pike' అన్న జర్మను కథానికకు అనువాదం. సి. ఆర్.

మనం

రచన:- జి. శ్రీనివాసన్ 4-వ తరగతి (i-b)

అది సంజవేళ, సూర్యుడు పశ్చిమాద్రిని చేరినాడు. పిల్లవాయువులు వీస్తున్నాయి. పక్షులు స్వేచ్ఛావిహారం చేసి "కుహూ, కుహూ" మంటూ గూళ్ళు చేరుతున్నాయి. ప్రకృతి యెంతో శోభామయంగా యుంది. మనస్సున కెంతో యాహ్లాదాన్ని కలిగిస్తున్న ప్రకృతిమాత జోలపాట వింటూ ఆనందాన్ని యనుభవించాలని రామునియాదుర్ద. అందుకే యింటినుండి మైలుదూరము నడచి పెన్నానదీ తీరం చేరాడు. ఇసుక తిన్నెలపైపయుండి విశాలమైన నీలి యాకాశంవైపు చూస్తూ మనస్సు నెంత నిగ్రహించు కొంటామని ప్రయత్నంచేసినా విఫలుడవు తున్నాడు. నిన్నటి రాత్రి జరిగిన సంఘటన తన మనస్సును సమిలివేస్తోంది. చిన్ననాటి నుండి గోపి, తాను, ఒకచోట యాడుకుంటూ యానందమయ జీవితాన్ని గడిపారు. ఆ నాటి ముచ్చట్లు తలంచు కుంటూంటే మనస్సు మధురరుచులతో జవులూరు తుంది. మొన్నటి వరకు గోపితాను యట్టి యన్యోన్య జీవితాన్నే గడిపారు. స్థితిమంతులైన రామునింట్లో తాను

స్వేచ్ఛగా ప్రవర్తించడం సబబుగాదని తలంచిన గోపి యా భేదాన్ని కొలది రోజులలో మరిచాడు. దీనికి కారణము తాను చూపిన చనువేనని రామునికి తెలుసు. ఆ గాఢానురాగమే రాముని పదే పదే గోపియింటికి నెటుతూండేది. ఆ యింటివారు తనను గొప్పగా గౌరవించేవారు. గోపి చెల్లెలు సుశీల జంకుగొంకు లేకుండ తన దగ్గరికి వచ్చి బుజ్జి మాటలు మాట్లాడేది. ఇది పదకొండు సంవత్సరముల క్రిందటి విషయం.

హైస్కూలు జీవితంలో తామున్న తీరును బట్టి వీరిద్దరిని రక్తాన్ని పంచుకొన్న అన్నదమ్ములని తలంచిన వారున్నారు. సెలవుల్లో పల్లెకు వచ్చినప్పుడు కూడ గోపియెచ్చట యుంటే రాముడచ్చటనే ప్రత్యక్షం ఎస్. ఎస్. ఎల్. సి. తర్వాతనే యిద్దరు యెడబాయ వలసి వచ్చింది దైహికంగా. తాను కాలేజి చదువు ప్రారంభించాడు, గోపీ తాలూకా ఫీసు గుమాస్తాగాగిరి నధిష్ఠించాడు. ఉత్తరాల గొలుసు యిద్దరి మనస్సులకు వార్తావాహినిగా పనిచేస్తుండినది. పల్లెలో సెలవుదినాల్లో ఒంటరి జీవితాన్ని గడపాలని భావించి మనస్సు నొచ్చుకునేవాడు రాముడు. లేమియే తనను గోపిని వేరు చేసినది యని తలంచుకొన్నప్పుడు మనస్సు నొచ్చుకునేవాడు. కాని తాను చేయగల్గియుండినదేమి ? గోపి చదువుకు డబ్బు సహాయం చేయమని తండ్రికి చెప్పగలిగినదే. కాని కార్యసాఫల్యం కలిగేదా ? అది తర్వాత ఫలితం. తానట్లు చేయనందులకు తన్ను తానే నిందించుకొనే వాడు.

సెలవులొచ్చాయి. ఊరిలో గోపిలేడు. ఒంటరిగా యింటిలో కూర్చోనడం దుర్భరమైంది. గోపి యింటికి పయనమయ్యాడు. గోపి తండ్రి సోమయ్య ఎంతో ఆప్యాయంగా పిలిచి ప్రక్కన కూర్చోబెట్టుకున్నాడు. అన్నదగ్గర నుండి ఆరోజునే వచ్చిన సుశీల స్తంభం ప్రక్కగా నిలబడినది. ఒక్క నిమిషం పాటు నిశ్శబ్దం గడిచింది. రాము తన కాలేజి జీవితానుభవాలను చెప్పినాడు. సుశీల ముఖపద్మం ఆనందంతో వికసించిది. గోపి కూడా కాలేజీలో చదువుకుంటూ యుంటే యెంతబాగుండేది యని తలంచినందుకేమో, మరికొంత విషాదచ్ఛాయ యందు గోచరించింది. “అమ్మాయికి ఈ సంవత్సరంతో థర్డుఫారం పూర్తయింది. వాండ్లఅన్న దగ్గరి నుండే వస్తున్న”దని సోమయ్య అన్నాడు. “గోపి కులాసాగా యున్నాడమ్మా ?” రాము ప్రశ్నించాడు. “అ....కులాసాగా వున్నాడు. మిమ్మల్ని తలచూ ప్రస్తావిస్తూంటాడు.” సుశీల మెల్లని స్వరంతో నన్నది. “వాడు ఆఫీసు యనుభవాల్ని తరచూ నాకు రాస్తుంటాడు. పిచ్చి వేదాంతియని అందురూ యంటారట.......... మీయన్న లేనిదే యింటిలో ప్రొద్దుపుచ్చుకోలేక యిటు వచ్చాను” రాముడన్నాడు. ఈ విధంగా కొంతసంభాషణ జరిగింది. రోజూ గోపియింటికి పోయి పల్లెలో తానున్నన్ని రోజులు సుశీలతో మాట్లాడి వస్తూండేవాడు. రాముకు అన్న లేని లోటును సుశీలే కొంతవరకు తీరుస్తుండేది. ఇద్దరి మధ్య చనువధికమైంది. రాము సెలవుల్లో పల్లెకువచ్చినప్పుడల్లా గోపిలేని భాధను పడేవాడుకాడు. కారణం సుశీల ఆ సమయానికి పల్లెకు వచ్చియుండేది. ఈ నాటికి సుశీల స్కూల్ ఫైనల్ తాను బి. ఏ. పాసయ్యారు. “రక్తసంబంధంగా మన స్నేహానుబంధాన్ని మరింత బలీయంగా వలయునని నా అభిలాష. ఇందుకు నీవు సమ్మతించెదవని నా విశ్వాసము” అని ఒకనాడు గోపి తనకు రాసిన ఉత్తరం యిప్పటికి తన జేబిలో యుంది. ఆ ఆశయాన్ని నెరవేర్చుకోవడానికే గోపి సోమయ్యను ప్రేరేపించి రామునింటికి పంపాడు. సుశీలను రామునికిచ్చి వివాహము చేయుటకు సమ్మతించాలని సోమయ్య, వెంకయ్యను కోరాడు. “ఇరువురి కుటుంబాలకు యిట్టి సంబంధమే కుదిరితే కావలసిందేముంది”యని వేంకయ్యన్న మాట గదిలో కూర్చొని వింటూన్న రామునికెంతో యానందాన్ని కలిగించింది. “మరి లోకంలో ఆచరంగా యున్న కట్నంమాట” యని విన్నతోడనే రామునికి హృదయంలో ముల్లుగుచ్చినట్లయింది. ఆ సంబంధమును కట్నంలేకుండానే సమ్మతించాలని కోరినతనను పరిజ్ఞానము లేని పిల్లకుంక పెద్దల పెత్తనాలకు రాకని మందలించాడు తండ్రి. ఆ సంఘటనే యిప్పుడు, కర్తవ్యాన్ని నిర్ణయించుకోమని రాముని పీడిస్తున్నది.

తండ్రి, కట్నము కోరవలసిన గొప్ప తనలో యేమున్నది ? లంచమిచ్చి పెండ్లిచేసికోవలసిన దోషం సుశీల యేమి చేసింది ? ఇరువురం విద్యావంతులమే. కట్నమనెడి దురాచారాపిశాచాన్ని పారద్రోలవలసిందని కాలేజి సంఘాలలో

బల్ల గుద్ది వాదించింది నేనే. మాట తప్పి తల్లితండ్రులపై నెపంవేస్తూ కట్నాల పుచ్చుకొన్న స్నేహితులను నిందించింది నేనే. మరీనాడు నాయన్ను మెప్పించి యొప్పించలేక పిరికివైయెనవాణ్ణి నేనే. సంఘ సంస్కర్తలమని, సంఘశ్రేయోభిలాషులమని వాదించే పెద్దమనుష్యులు తమ ఆశయాలను నిర్వర్తించవలసి వచ్చినప్పుడు, ఎవరిని యెదిరించి నిలబడలేరు, ఇది తరతరాలుగా సంఘానికి బద్ధులైయుండవలయునని యుద్బోధించే మహాశయుల ప్రభావం. కాని దృఢ సంకల్పమున్నప్పుడు ఆశయ సిద్ధికై యెట్టి త్యాగాన్ని చేయుటకుపైనా సిద్ధం కావాలి. స్త్రీ భర్తను కోనాలి, యమగులతో మరుగు లొత్తాలి. ఏమిటంటే యిది సంఘధర్మం. ఆడ పశువును కన్నదానికి వున్న ఆస్తిని దారవోయవలసింది, కన్న తల్లి తండ్రుల దర్మం. ఈనాటి చదువు విజ్ఞాన ప్రాప్తికి తోడ్పకుల లేశమాత్రమైనా సంఘాన్ని పీడించుటకు బహుముఖంగా తోడ్పడుతుంది. కష్టించి చేకూర్చిన సంపదను నాశనము చేసికొని అత్తమామలు అల్లాడుతుంటే, వరుని తనను కట్నమృతాన్ని గ్రోలి యానందిస్తాడు. గాంధీ, వీరేశలింగములాంటి సంఘ సంస్కర్తలను కొనియాడుతాము, గర్విస్తాము. ఎందుకో ? వారి ఆశయాల్ని ఆచరణలో బెట్టిమని సిగ్గుపడమేనురి ?

చిన్న వయస్సులో నమ్మిన సిద్ధాంతానికై తండ్రి నెదిర్చాడు రాజారామ మోహన్. తండ్రినేకాదు, సనాతన ధర్మాల్ని గ్రుడ్డిగా నమ్మి యెదురు తిరిగిన సంఘాన్నెదిరించాడు. కాబట్టే సంఘాన్ని సంస్కరించగలిగాడు. నీ తలంపు నైతికంగా సత్యమైనప్పుడు మరి నీవు భయపడవలసిన యవసరమేమి ? స్త్రీలకు సమానహక్కులివ్వాలని అశిస్తావు. వాదిస్తావు. సమానహక్కులు కాదు గదా, కనీసము స్త్రీ సంఘానికి జరిగే అన్యాయాన్ని మాన్పలేవు. "పురుషునికైనా, స్త్రీకైనా వివాహమనేది పూర్ణజీవితానికి బాం." అయితే మరీ ప్రతిబంధాలెందుకు ? ధనంపుచ్చుకుంటూనే భావి జీవితం సుఖమయమా ? ఈ కట్నానికి. ఆ భావిజీవిత సౌఖ్యానికి లేశమాత్రమైన సంబంధములేదు !

ఈ యాలోచనలతో హృదయం సంక్షోభించింది రామునికి. తననే వివాహ మాడ యభిలషించిన సుశీలను సంతృప్తిపరచగలిగితే జీవిత పంథాలో కొంత దూరాన్ని యధిగమించినట్లు. అప్పుడే ఆశయసిద్ధి, ఆత్మతృప్తి. ఎట్టి పరిణామాన్నయినా యెదుర్కొన దలిచాడు రాముడు. చీకటులు నలుదిక్కుల ప్రాకు చున్నవి. రాముడు జీవితమార్గాన్ని యనుగమించాడు.

తెలుగు సారస్వతములో స్త్రీలపాటలు

రచన: సి. నిర్మలానందదేవి, రెండవ తరగతి, మూడవ గ్రూపు

సినిమాపాటలు ప్రబలిన ఈ కాలములో కూడ ఏనాడో పూర్వులు స్త్రీలకై ప్రత్యేకించిన పాటలను గురించి వ్రాయడము కొంతమందికి సబబుగా కన్పించక పోవచ్చును. కాని, పూర్వము స్త్రీలపాటలకు ఉండినటువంటి ప్రసిద్ధి, గౌరవములను గురించి తెలిసికొని, ఆ రీతిగనే అణగారిపోవుచున్న స్త్రీల పాటలను పునరుద్ధరించి, పునర్ముద్రించుటకు సారస్వతాభిలాషులందరూ పూనుకొనవలెను.

స్త్రీల పాటలీనాడు ప్రచారములో లేకపోవుటకు కారణము, నవనాగరికతా వ్యామోహమువలన మనము వాటియందు ఆ సక్తిని చూపించక పోవడమే. స్త్రీల పాటలు కొంత మోటుగా కనపడడము వల్లనూ, ఉబుసుపోకకు ముసలమ్మలు తీరిక వేళలలో పాడుకొనే పాటలుగాని, మనకు సంబంధించినవి కావని వెడచెవిని పెట్టడమువల్లనే తెలుగు సారస్వతములో స్త్రీల పాటలకు రావలసిన స్థానము లభించడములేదు.

ఇప్పటికిన్నీ పల్లెపట్టులలో మాత్రము స్త్రీల పాటలు పూర్తిగా నశింపలేదు. మనుషులు పనిపాటలు చేసేటప్పుడు కష్టము కనబడకుండా ఉండడము కోసము అప్రయత్నముగా కూనిరాగాలు తియ్యడమూ, ఏవోమాటలులయతో అనడమూ సంభవిస్తుంది. వడ్లు దంచేటప్పుడు, పిండి విసిరేటప్పుడు, నీళ్లు చేదేటప్పుడు పాటలు పాడడము వింటూనే ఉన్నాము. ఆవిధముగనే పాటలు ఏర్పడుతవి. పై విషయములవల్ల, కవిత్వమైనా, పదమైనా, పాటమైనా, కష్ట నివారణకో లేక ఉల్లాసముకో ఉదయమవుతుందని మనరు తెలియుచున్నది.

'స్త్రీల పాటలు' అంటే ఏమిటి? అవి ఎటువంటివి? అవి ఏ విధముగా అభివృద్ధిపొందినవి?—మొదలైన ప్రశ్న లకు సమాధానము తెలిసికొనడము ముఖ్యావసరమై యున్నది.

వేదములు ప్రభుసమ్మితములనీ, పురాణములు మిత్రసమ్మితములనీ, కావ్యములు కాంతాసమ్మితములనీ పెద్దలు విభ జించినారు. అందు కావ్యములు పద్యకావ్యములనీ, గద్యకావ్యములనీ రెండువిధములు. సంగీతసహవాసము లేని సాహి త్యము. సరస్వతీదేవి సంపూర్ణ స్వరూపము కాజాలదని పెద్దల అభిప్రాయము. అటిసంగీత, సాహిత్య సమ్మేళనమే పద కవిత్వము. ఈ శ్రేణికి చెందినవి స్త్రీల పాడలు.

ఈ పాటలు సులభశైలిలో పండిత పామర జనానురంజకముగ పదకర్తలచే రచింపబడినవి. మనస్సున కాహ్లాదము కలిగించే జాతీయ భావాలెన్నో ఈ పదకర్తల గేయాలలో ఎక్కువగా ప్రతిబింబిస్తున్నవి. ఆంధ్రభాషలో పద్యానికున్న గౌరవము పదానికిలేదు. ప్రబంధకర్తలు పదకవిత్వాన్ని నిందించినప్పటికీ, మన భాష పండితుల చేతులలో పడడంవల్ల పురాణ ప్రబంధ ఫక్కీలో పదకవిత్వరచన ప్రారంభమయింది. వీరశైవము ప్రబలినపుడు జానుతెనుగులోనే పద్యాలూ, పాటలూ బయలుదేరినవి; శైవమత విజృంభణము కూడతగ్గగానే అవికూడ మూలపడినవి. జనసామాన్యము మాత్రము జాన తెనుగులోనే ఉన్న పాటలూ, కీర్తనలూ, పదాలూ ఆదరిస్తూవచ్చింది' పండితాదరము లేకపోయినా ప్రజల అండవల్ల పాటలూ మొదలైనవి వృద్ధిపొందినవి.

ఈ కాలములో త్యాగరాజకృతులకు, రామదాసు కీర్తనలకు, క్షేత్రయ్యపదాలకు, అధ్యాత్మరామాయణ కీర్తనలకు మాత్రము కొంత ఆదరము ఏర్పడినది. కాని, స్త్రీల పాటల విషయములో మాత్రము కొంతచిన్న చూపు కనపడుతున్నది. స్త్రీల పాటలు ఇప్పుడు జానపదగీయముల రూపమున నిలిచిఉన్నవి.

ఇక ఈ పాటలు స్త్రీలకు చేకూర్చిన ప్రయోజనము చాలగొప్పది. స్త్రీ విధ్యుక్త ధర్మములను, తార్కికజ్ఞానమును, పురాణ పరిచయమును, చారిత్రక విశేషములను, వేదాంత తత్త్వములను, వైద్యవిషయములను మన ప్రాచీనులు అధిక విద్యావంతులుకాని స్త్రీలకు ఈ పాటల మూలమున బోధచేసినట్లు కనబడుతుంది. ఈ పాటలనిండా భారతీయ సంస్కృతి, నాగరికత, ప్రాచీన సాంప్రదాయములు వెల్లువలై ప్రవహిస్తూ ఉంటాయి. పుస్తకములను చేతబట్టి చదువు కొను తీరికలేని వారికి, అక్షరజ్ఞానము లేనివారికీ ఈ పాటల రూపమున చక్కని విద్యాబోధ జరిగినట్లు కనబడుతుంది. ఆ కాలములో విద్యావ్యాప్తి ఈ విధముగా సాగుతూ స్త్రీలలో చక్కని విజ్ఞానవ్యాప్తి కలిగేది.

స్త్రీల కంఠస్వర నాళములకు అధికశ్రమ కలిగినట్లయితే – గర్భాశయమునకు హానికలుగుతుందని ప్రాచీనుల నమ్మకము. ఈ కారణము వల్లనే ప్రణవమును స్త్రీలకు నిషేధించినారు. అందువల్ల స్త్రీల శారీరక నిర్మాణము ననుసరించి హానికరములు కానటువంటి రాగములతో సునాయాసముగా పాడుటకు అనుకూలముగా రచించినారు. ఈ పాటలన్నీ శుభరాగములతో కలిసిన పదపల్లవిగల పాటలు సాధారణముగా ఈ పాటలన్నీ మధ్యమస్థాయిలో ఉంటాయి. ఇవి నిత్య జీవితములో సందర్భోచితములుగా రచింపబడినవి,

జానపద సాహిత్యమనే జాతీయ వాఙ్మయములో ఊర్మిళాదేవి నిద్ర, కుశలవకుచ్చెలకథ, శ్రీకృష్ణజననము, జోల పాటలు మొదలైనవి హృదయంగమముగానుండును. స్త్రీల సారస్వతములో జోలపాటలకు ముఖ్యస్థానము కలదు. "శిశుర్వేత్తి పశుర్వేత్తి వేత్తిగాన రసంఫణిః" అన్నట్లుగా పసిపిల్లలు గాన—మాధుర్యమునకు ముగ్ధులై ఆకర్షింపబడుతారు. లాలిపాటలు నిద్రకనుకూలమైన శ్రీ రాగములోను, కాలసూచికరాగమైన ఆనందభైరవిలోను పాడుతూ ఉంటారు. ప్రబోధకరములైన విషయములను బిడ్డలకు బోధింపవలెనను ముఖ్యోద్దేశము ఈ పాటలలో ఇమిడియున్నది. అందుకొరకే లాలిపాటలు పురాణగాథలను, వీర గాథలను కలిగి ఉంటాయి. ఉదాహరణమునకు :—

జో అచ్యుతానంద జోజో ముకుందా
రార పరమానంద రామగోవిందా జో జో
తొలుత బ్రహ్మాండంబు తొట్టిగావించే
నాలుగూ వేదాల గొలుసులమరించీ
బిలులైన ఫణిరాజు పాన్పు నమరించీ
చెలులు డోలికలోన చేర్చిలాలించీ జో జో

ఈ విధముగనే పాట అంతయు వేదాంత తత్త్వముతో నిండి ఉండును. వీరగాథలను, మానవధర్మములను, అవతార ఘట్టములను జోల పాటలలోని మిడ్చి బిడ్డలను నిదురపుచ్చటానికై పాడటంలో భ్రమరకీట న్యాయముగా వారిని వీరుల నుగా సిద్ధముచేయవలెననే ప్రాచీనుల ఆశయమని తెలుస్తున్నది. "ఏడువకు కుశలవుడ రామకుమార, ఏడిస్తెనిన్నెవ్వ రెత్తుకొందూరు" అని సీతాదేవి కుశలవులను నిద్రబుచ్చుతూ, "మీవాళ్లందరూ మీకు అన్ని వస్తువులూ తెచ్చిపెడ తారులే" అని ఊరీరడిస్తుంది. ఈ పాట విన్న మనకు హృదయము తరుక్కుపోతుంది. ఇంకా ఇటువంటి లాలిపాట లెన్నో ఉన్నాయి. స్థలాభావంచేత ఇక్కడ ఉదహరించుటకు వీలుపడదు.

రామాయణము, భారతము, భాగవతము—ఈ గ్రంథములలోని ప్రధాన విషయము లన్నింటిమీద పాటలు స్త్రీలు పాడుకొంటూ ఉంటారు. ఛందోలుబద్ధమైన వాల్మీకి రామాయణాన్ని కుశలవులు పాటవలె పాడేవారట. ఉత్తర రామాయణమునకు సంబంధించిన కుశలవులకథ అనేక విధములుగా గేయరూపముగా రచింపబడినది. రామచంద్ర రాజను కవి 'కుశలాయకమును' రచించెను. 'లక్ష్మణదేవర నవ్వు,' 'ధర్మరాజు జూదము,' 'కీచక వధ' మొదలైన పాటలు ప్రశస్తమైనవి.

పతివ్రతల వివాహగాథలు గేయరూపకముగా స్త్రీల సారస్వతము నందు విరాజిల్లుతున్నవి. సీతా వివాహము, సుభద్ర కళ్యాణము, ద్రౌపది వివాహము, రుక్మిణి పెండ్లి, పార్వతి పాణిగ్రహణము, శశిరేఖ పెండ్లి మొదలైన వెన్నో ఉన్నవి.

వివాహసందర్భములో స్త్రీలు వేడుకగా చేసే కార్యములన్నీ దేవతల కారోపించి వారినిగూర్చి పాటలు పాడు తారు. స్త్రీల సారస్వతములో కరుణరసభూయిష్ఠమైన పాటలు అప్పగింతలపాటలు. అప్పగింతల పాటలు సీతా రాముల వివాహ ఘట్టమునకు సంబంధించినవిగా ఉంటవి.

స్త్రీల సారస్వతములో 'జననములు' కూడ ప్రధానములైనవి. 'శ్రీకృష్ణ జననము,' 'పార్వతీ జననము,' 'కుశలవుల పుట్టుక' మొదలైన వెన్నో ఉన్నవి.

శ్రీకృష్ణుడు పెరిగిపెద్దవాడైనాడు అల్లరిచేసి ఏడుస్తున్న కృష్ణుడిని తల్లి, బూచివాడనీ, సామువచ్చిందనీ భయపెడ్తుంది.

"పాములకు రాజు ఐన శేషుడు
పానుపు పై ఉండగానూ
పామేమి చేయునమ్మా నళినాక్షి
భయము నీకేలనమ్మా" అని జవాబు

చెప్తాడు. శ్రీకృష్ణుడు. ఇంకొక్క ఉదాహరణం—యశోద పెరుగు తరుస్తూఉంటే, కుండలో చెయ్యి పెట్టబోతున్న బాల కృష్ణుణ్ణి, కుండలో గుమ్మడున్నాడు, కరుస్తాడుసుమా, చెయ్యిమాత్రం పెట్టవద్దని వారిస్తుంది. "గుమ్మడెవరీ అమ్మా, నే నెత్తిన అవతారాలలో ఎప్పుడూ ఆ పేరే వినలేదు. అంటాడు శ్రీకృష్ణుడు. జననము మొదలు శ్రీకృష్ణుడు పెరిగి పెద్దవాడయ్యేటప్పటి వరకుగల పాటలు వినసొంపుకలిగి ముదమును కూరుస్తాయి.

స్త్రీల సారస్వతానికి సంబంధించిన మంగళ హారతులు, మేలుకొలుపులు, కోలాటం పాటలూ గొబ్బి పాటలు, విసురురాతి పదాలు, మువ్వగోపాలపదాలు, దంపుళ్ల పాటలు, తుమ్మెదపాటలు మొదలైనవెన్నో ఉన్నవి. ఈ పాటలు సాధారణముగా పల్లెపట్టులలో పాడుకొను నటివే. సంక్రాంతి నెలల్లో గొబ్బిపిడకలు చేసుకొని, సాయంకాలం దీపాలు పెట్టి గొబ్బిపాటలు పాడుతూ స్త్రీలూ, బాలికలూ నృత్యముచేస్తారు. ఈ పద్ధతి ఇప్పటికీ ఉన్నది.

ఇంకను ఈ వ్యాసములో పేర్కొనని పెద్దపాటలు చాలఉన్నవి. ముఖ్యముగా పెండ్లిఅయిన స్త్రీలు వ్రతములు, నోములు చేసుకొనునప్పుడుకూడ ఆయా వ్రతములకు సంబంధించిన పాటలను పాడుతూ ఉంటారు. శ్రావణ శుక్రవారపు పాట, గౌరీవ్రతమునకు సంబంధించిన పాటలూ, తులసీ మాహాత్మ్యము మొదలైన పెద్దపాటల నెన్నింటినో మనతల్లులు పాడుతూ ఉండడము మనము వింటూనే ఉంటాము.

స్త్రీల సారస్వతములో భావజీవద్భాష. సులభ గ్రాహ్యమగునటువంటిది. ఇట్టి సాహిత్యమును గురించి: ఇప్పుడు స్కూళ్లలో చదుకొను బాలికలకు అసలు తెలియనే తెలియదు. అందుకనే పెద్దలు అంటూఉంటారు. వీరు తల్లులైనపుడు "డికరీ, డికరీ డాక్" అని గానీ "జాక్ అండ్ జిల్ వెంటీ అప్ ది హిల్" అని గానీ ఇంగ్లీషు పాటలు పాడుతారు కాబోలునని / తెలుగు పాటలకీ, పదాలకీ బళ్లలో చోటులేదు.

పదకర్తలైన వేంకటకవి, అనంతామాత్యుడు మొదలగు వారు స్త్రీలకొరకు పాటలను రసవంతముగా రచించిన వారిలో ముఖ్యులు. చాలామంది వ్రాతప్రతులలోనున్న స్త్రీల పాటలనుద్ధరించి అచ్చువేశారు. ఇంకనూ అచ్చుపడనటు వంటి పాటలు చాలఉన్నవి. స్త్రీల సారస్వతానికే గాక, బాలుర, పామరుల సారస్వతానికి కూడ ప్రాముఖ్యము రావలసి ఉన్నది. వీటి ప్రాముఖ్యము కొరకే "ఆలిండియా రేడియో" వారు జానపదగేయముల రూపమున అన్ని భాషలలోను ప్రసారము చేయుచున్నారు. ఈ జానపద గేయములకు సాహిత్యములో నొక విశిష్టస్థానము నేర్పరచుటకు మా తండ్రి గారైన చిలుకూరి నారాయణరావుగారు, అచ్చుపడిన పాటలనే గాక అచ్చుపడనటువంటివిన్నీ, జానపదులు ప్రతినిత్యము పాడుకొనే పాటల నెన్నింటినో సేకరించినారు.ఇట్లు సేకరించిన గేయములలో కొన్నింటిని ఆల్ ఇండియా రేడియోవారు అప్పుడప్పుడు ప్రసారము చేయుచునే యున్నారు. స్త్రీల సారస్వతాభివృద్ధికై కృషిచేసిన వారిలో చింతా దీక్షితులు గారు కూడ ముఖ్యులు. ఇటీవల స్త్రీలలోకూడ అనేకులు ఈ సారస్వతాభివృద్ధికై పాటుపడడం హర్షింపతగినది.

ఇంగ్లీషు చదువుకొన్న స్త్రీలూ, పురుషులూ ఇట్టి సారస్వతాన్ని ఆదరిస్తే తమ నాగరికతకి భంగము కలుగుతుందని భయపడుతున్నారు. అట్టి భయమేమీ లేకుండా ప్రతి సారస్వత శాఖనూ ఆదరించి వాటికి తగిన ప్రోత్సాహమును కలుగ జేయవలసిన బాధ్యత అందరి పైననూ ఉన్నది.

మాతృభాషలోనే విద్యాబోధన

నేటి విద్యావిధానము లోపభూయిష్ఠముగా ఉన్నదని ప్రతిఒకరూ అంటున్నమాటే. ఒక వైపు ఈ విధముగా చెప్పుతూ, యింకొకవైపు విద్యార్థులలో క్రమశిక్షణ, విద్యపై ఆశక్తి తగ్గినదని, విద్యాస్థాయి పడిపోతున్నదనీ కొందరంటున్నారు. మన ఉపరాష్ట్రపతి, ప్రముఖ విద్యావేత్త అయిన సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణగారు ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయపు 31 వ స్నాతకోపన్యాసములో అన్నమాటలను గమనించినయెడల, పైవాదన సరియైనది కాదని తెలుసుకోగలుగుతాము.

"విద్యార్థుల పొరపాటేమిలేదు. ఉన్నపొరపాటంత నేటి విద్యావిధానములో వుంది." అని అన్నారు, ముఖ్యమైన లోపాలలో ఒకటి మాతృభాషలో విద్యగరుపక పోవడమే. అన్నవిషయము ఎక్కువ మంది అంగీకరిస్తున్నారు. "పసిపాపకు తల్లిపాలు ఎంతసముచితమో ప్రతివిద్యార్థికి మాతృభాషలో విద్యగరపడము అంత అవశ్యకమని గాంధీగారన్నారు. "మాతృభాషలోనే విద్యగరపడము అత్యుత్తమము" అని సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణగారు బొంబాయి ఆంధ్రవిద్యాప్రచారక సమితి 10 వ వార్షిక సమావేశములో అన్నారు.

ఈ వాదం బాగానే ఉంది. మేముకూడా వొప్పుకొంటున్నాముకానీ; తెలుగులో విద్యాభోధన చేయడము సాద్యమవుతుందా? అధునికి శాస్త్రాలన్నింటని తెలుగులో భోదించడము సాద్యముకాదు. కావలసిన సాంకేతిక పదాలు తెలుగులో లేవు. ఏమి చేస్తాము అని వేదాంతము మాట్లాడుతారు కొందరు. మరికొందరు మాతృభాషలో విద్యగరుపుతూ దేశానికంతటికి సంభందించిన భాషను (హింది) విదేశభాషను (ఇంగ్లీషు) కూడా విద్యావిధానములో చేర్చాలని అంటారు. ఈ రెండు వాదనల పసగమనించడము అవసరము.

సాంకేతిక పదాలు తెలుగులోలేవనే వారికి ఒక ప్రశ్న. ఇంగ్లీషులో ఈ దినము అధునిక శాస్త్ర గ్రంథాలు ఎన్నో చదువుచున్నాము. వాటిలో, సాంకేతిక పదాలన్నీ యింగ్లీషు పదాలేనా? ముఖ్యముగా, వృక్షజంతు శాస్త్రాల్లో సాంకేతిక పదాలలో నూటికి 70 వంతులు గ్రీకు, లాటిన్ భాషాపదేలేకదా? మరియింగ్లీషులో ఈ విధంగా యిన్ని సాంకేతిక పదాలు వేరేభాషల నుంచి తీసుకొన్నప్పుడు మనమెందుకు చేయకూడదు. వేరేభాషనుంచి పదాలను తీసుకొన్న ఇంగ్లీషు భాషకు ఏ విధంగాను కీడు కలుగలేదని మనకు తెలుస్తూనే వుంది కాని, తెలుగు భాషలోనికి వేరేభాషా పదాలను తీసికోవడము మన భాషకు కీడు కలుగచేసినట్లు వుతుందని కొందరి వాదన. భాషలో నూతనపదజాలాన్ని చేర్చికోకుండా మడికట్టుకొని కూర్చుంటేనే తెలుగుగాని మరి యేమాతృ భాషకుగాని కీడుకలుగచేయడమవుతుంది. దేశీయపద జాలాన్ని నిలుపుకొంటూ భాషలలో, నూతన పదజాలాన్ని చేర్చుకోవడము తప్పులేదు. ఈనాడు కార్డు, పోష్టు కలెక్టరు, రోడ్డు, ప్రిన్సిపాలు, రేడియో, మొదలైన పదాలు పూర్తిగామన భాషలలోకలిసిపోలేదా? ఇంగ్లీషులోని కొన్ని పదాలు మనము అప్పుడప్పుడు సాక్షీగా ప్రయోగించడము కద్దు. అటువంటి సమయములో యితరభాషా పదాలను చేర్చుకోవటములో తప్పేమియులేదు.

ఇంతేకాదు వ్యావహారిక భాషను పూర్తిగా ఉపయోగించుకోవాలి. గురుజాడ, గిడుగురామమూర్తి మొదలగువారు తెలుగు భాష నాగరిక భాషకావాలంటే వ్యవహారిక రూపాలు విరివిగా ప్రయోగించాలని చేసినవాదాన్ని మొదట హేళన చేసినా, యిప్పుడు అంగీకరించినారు. తెలుగులో పూర్తిగా విద్యాబోధన జరగడానికి మొదటి మెట్టుగా వ్యవహారిక భాషనుగురించి మనము శ్రద్ధవహించాలి. కనుక సాంకేతిక పదాల సాకుతో మాతృభాషలో విద్యగరుపడము సాద్యము కాదనడము పనికిరానివాదం.

మాతృభాషతోపాటు యింకొక దేశీయ భాషను ఒక విదేశ భాషనుకూడా నేర్వాలనే వాదము పరిశీలిస్తాము. ఇప్పటికే అర్థముకాని, ఉపయోగము లేని చదువుతో విద్యార్థులు సతమతమగుచూ వుండ యింకా ఎక్కువ భాషలను నేర్చుకోమనటం, ఎక్కువ భాద్యత నెత్తిమీద పెట్టడమే అవుతుంది.

ఇందుకు బదులు మాతృభాషలోనే ఉన్నత విద్యవరకు భోధనగరుపుతూ దేశీయభాషనుకానీ విదేశభాషనుకాని లేక రెండింటినిగాని ఇచ్ఛికముగా (No Compulsory) నేర్చుకోవడానికి కళాశాలలో అవకాశమీయవచ్చు. అందుకు తగిన ప్రోత్సాహమీయవచ్చు. అంతేకాని ఎక్కువ భాషలను నేర్చుకోవాలనడము సబబుకాదు.

ఎక్కువ మందికి అంగీకార యోగ్యమైన యీ మాతృభాషలో విద్యాబోధన త్వరలో అమలు జరుగగలదని మనము ఆశించుదాము.

T. Krishna Reddy
II Class, III Group.

అమరజీవి

"బుద్ధం శరణంగచ్ఛామి. ధర్మం శరణంగచ్ఛామి. సంఘం శరణం గచ్ఛామి." భవతి భిక్షాందేహి అంటూ రెండు కంఠాలు ఏకగ్రీవంగా పలికాయి. బుద్ధదేవుని పవిత్రనామోచ్ఛరణ చెవులార వింటున్నానని ఆత్మసంతృప్తి కొంతగల్గింది. బుద్ధదేవుని నిర్వాణాంతరమెన్నో దశాబ్దులు, శతాబ్దులు దొర్లిపోయాయి. క్రమముగా ఆ పవిత్రమూర్తి నామమును సదా ఆలాపించే మానవుల హృదయవిలాతంతుల తెగిపోయాయి. ఇలాంటి రోజులలో బౌద్ధసన్యాసులొచ్చారంటే ఆశ్చర్యం కాదూ? ఎవో గడిచిపోయిన సంగతులు తలపునకురాగా నా నేత్రాలు వీధివైపునకు మళ్లినవి నడిప్రాయములో వుండే ఇరువురు సన్యాసులు కాషాయవస్త్రాలు ధరించి, కమండలాలు భిక్షాపాత్రలు హస్తములలో ధరించి నిలువబడియున్నారు. వారిరువురిని చూస్తూవుంటే అపర బుద్ధ స్వరూపాన్ని స్మరణకు తెస్తున్నారు. అయినా ఇంత చిన్న వయస్సులో సన్యాసాలు వైరాగ్యాలు ఏమిటి? అంతా దొంగ వేషాలు. పూటికోసం కోటివిద్య లన్నట్టు ఇదొక వేషము అనుకొన్నాను. కాని వాళ్ల ముఖము చూస్తుంటే అదొక విధమైన దివ్య తేజస్సు గోచరిస్తోంది. "అంతస్సార మెరగకుండా అలా ప్రతి ఒక్కరిని అనుమానించడం చాలా తప్పు." అని అంతరాత్మ భోదిస్తున్నట్లనిపించింది. అంతలో బామ్మ ఓపిడికెడు భిక్షం తెచ్చి వేసింది. జ్యోతిష్యం చెబుతాము. చెప్పించుకుంటారా అని ఆ ఇరువురిలో ఒక సన్యాసి బామ్మ నడిగాడు. "జీవితమంతా గడిచి పోయింది కాటికి కాళ్లు చాచుకొన్న నాకెందుకు నాయనా జ్యోతిష్యం." అంటూంది బామ్మ. అతను ఇలాగంటున్నాడు "మానవులకున్న బుద్ధి విశేషాలింతే. మృత్యు దేవతకు సన్నిహితులు కావలయునని కోరేవారెప్పుడూ మృత్యుదేవికి దూరంగానే వుండిపోతున్నారు. ఎవరైతే చిరకాలము బ్రతకాలని ఆశిస్తున్నారో వారే అకాలమృత్యువు పాలివుతున్నారు." అయినా మీకేమండి. ఇంకా పదికాలాలపాటు బ్రతుకవలిసినవారు. అలాగంటారేం? మన జ్యోతిష్యం అందరూ చెప్పేలాంటి జ్యోతిష్యంకాదు." అంటూ కూచున్నాడు. జ్యోతిష్యమంటే నమ్మకం లేకపోయినా, వినాలంటే మటుకు నాకతోవిధమైన సరదా సరే ఏం చెపుతాడో చూస్తామని నేనుకూడా వెలుపలికొచ్చేను. ఆ సన్యాసి తన సంచిలోనుండి ఒక కంచు బౌద్ధ విగ్రహాన్ని బయటికితీసి ఏవో శ్లోకాలు చదివి జ్యోతిష్యం చెప్పడానికారంభించాడు. నాన్నకీలాంటి విషయాలంటే ఏనాడూ నమ్మకంలేదు. కాని ఆనాడు నాన్నకూడా నాకూ చెప్పమంటూ చేయిచాచారు

ఏదో చెప్పబోతున్నాడు సన్యాసి ఏదో అంటే ఏదో కాదు. అంతా నిజంగా జరిగిన సంగతులు చెప్తున్నాడు. నాకు చిన్నప్పటినుండి బాగా జ్ఞాపకమున్న సంగతులన్నీ యథాతథాగా చెబుతున్నాడు. బొమ్మనాన్న చాలా ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్నారు. సన్యాసి నాన్నతో ఇలాగంటున్నాడు. "మీకు ఆరుగురు బిడ్డలు. ప్రథమ సంతానము పుత్రుడు కాని ఏం లాభము? వృక్షము పుష్పములు పూచి కాయలు కాచింది. కాయలు పక్వమొంది ఫలములయ్యాయి. ఆ ఫలాలను చేతిలోకి తీసుకొని ఆరగించబోయే సమయంలో పక్షి తన్నుకు పోయింది. అంతా అలాగే జరిగింది మీ పనికూడా 20 సంవత్సరముల ప్రాయంలో తల్లిదండ్రులగతి ఏంకాను అనికూడా ఆలోచించకుండా ఉన్నట్లుండి మాయమయ్యాడు మీ జ్యేష్ఠ పుత్రుడు పాపము! తీరని అన్యాయమే జరిగింది. కాని మనమంతా మానవ మాత్రులం ఏంచేస్తాం. అన్నింటికీ ఆ బుద్ధ దేవుడే సాక్షి. ఏది ఎలా జరగవలసివుందో అది అలాగా జరిగి తీరుతుంది. మీ మనసులకు శాంతి కూర్చమని బుద్ధదేవుని ప్రార్థిస్తున్నాను. "బుద్ధం శరణం గచ్ఛామి" అంటూ ఆ బుద్ధ విగ్రహాన్ని మళ్ళీ సంచిలో వేసుకున్నాడు. మరచిపోయిన విషయముల స్మరణచేత హృదయానికేదో వర్ణింపరాని ఆవేదన కల్గింది. ఆ సన్యాసి ముఖము చూస్తుంటే అదో విధమైన సానుభూతి వుద్భవించింది. ఆ ముఖమెక్కడో చూచినట్లుంది కంఠస్వరము చిరపరిచితంగా వుంది. ఆకస్మికముగా సన్యాసి కుడి అరచేతిలో నక్షత్రాకారము గల్గిన కానీ అంత వెడల్పైన పుట్టు మచ్చ కనబడింది. అప్రయత్నంగా నా నోటి నుండి "అన్నయ్యా" అనే పలుకు వెలువడింది సన్యాసి నావంక చూసి అదోలాగ నవ్వి మళ్ళీ ఏవో చెప్పడానికుపక్రమించాడు. మరచిపోయిన విషయాలను జ్ఞాపకముచేసి మీ మనసులకు కష్టము కల్గించినందుకు క్షమించండి. మీ అబ్బాయిని గురించి తెలుసుకోవాలని మీకు కుతూహలముగా వుంటుంది కదండి మీ అబ్బాయి ఇప్పుడు తిరిగి మీ దగ్గరికొస్తే హృదయ పూర్వకముగా క్షమిస్తారా? మీ అబ్బాయి పేరు మురళికదూ. మీ మురళీ మీరనుకొన్నట్లు చనిపోలేదు. ఇంకా ఈ ప్రపంచములోనే వున్నాడు. ప్రస్తుతం ఈ వూళ్లోనే వున్నాడు ఇక్కడే మీ కండ్ల ఎదుటే వున్నాడు. బాబూ మీ మురళిని నేనే, మీ ఆజ్ఞ లేకుండా ఇల్లు విడిచి పోయినందుకు క్షమించండి ఈలా చూడండి నా చేతిలోని పుట్టు మచ్చ. నాకు చిన్నప్పటి నుండి బుద్ధుడన్న చాలా భక్తి. ఈ విషయము మీకు తెలిసిందే. బడి పాఠాలు చదువుకోకుండా ఎప్పుడూ బుద్ధగాథలు చదువుతుంటే మీరు నాపై కోప్పడేవారు రాను రాను నాకు బుద్ధునిపై గాఢ విశ్వాసము దయించింది. బౌద్ధ మతాన్ని అవలంబించవలెనని నాలో నేను నిశ్చయించుకొన్నాను. బుద్ధుడే వరప్రదాయని నా అంతర్వాణి బోధించింది. ఆ పరిసరాలపై నాకెంతో అసహ్యం జనించింది. అప్పటి వాతావరణాలు నా కెంత మాత్రము రుచింపలేదు. వెళ్లేముందు మీ ఆజ్ఞ తీసుకొని వెళ్ళామనుకొన్నాను. కానీ మీకు తెలుస్తే నాగమనానికి అంతరాయము కల్గుతుందని మీకు చెప్పకుండా రాత్రికి రాత్రే వెళ్ళిపోయాను. ఇప్పటికి నేను అనేక బౌద్ధ క్షేత్రాలు దర్శించి, అనేక బౌద్ధమత గ్రంథాలు మననం చేశాను. కడసారి మిమ్మల్ని క్షమార్పణ వేడుకోవలెననెడి కోరిక మాత్రం నన్ను చాలారోజుల నుండి కలవర పెడ్తూంది. ఈ రోజులతో ఆ కోరికకూడా తీరిపోయింది ఇప్పుడు నేను నిష్కాముడ్ని. నాకు అమరత్వం కల్గింది. నేను అమరజీవిని." అంటూ చిరునవ్వుతో లేచాడు. ఈ సంగతి వింటున్నంత సేపూ మేమందరము ఆశ్చర్యములో మునిగిపోయాము. ఆ నిశ్శబ్దాన్ని భేదిస్తూ కడకు నాన్న గారు కంపిత స్వరముతో ఇలాగన్నారు. "బాబూ ఎంత చిత్రమైన చరిత్రనీది ఇన్ని దినాలు ఎన్ని కష్టాలు పడ్డావో ఏమైతే నేం? కడకు దైవము నన్ను, నా చిట్టి తండ్రిని కలిపాడు. అంతేచాలు. గతాన్ని మరచిపో బాబూ. లోపలికిరా. మళ్ళీ ఈ జన్మలో నిన్ను చూస్తా ననుకోలేదు" అంటూ కౌగలించుకొన్నారు. "తండ్రీ నన్ను క్షమించండి, అమరత్వములోనుండి మళ్ళీ నన్ను మానవత్వము లోనికి దిగలాగుటకు యత్నించకండి. నాకు సుఖదుఃఖాలు సరిసమానములు. ప్రపంచములో అందరు ప్రజలు ఎలాగోమీరు అల్లాగే బంధువులనెడి మమత ఏనాడో నశించి పోయింది. సర్వ సంఘపరిత్యాగులమైన మాకు తనవారు, పరులనెడి భావముండదు. ఆ బుద్ధ భగవానుడే మాకు సర్వస్వము. పరమేశ్వరునియొక్క దశావతారములలో బుద్ధావతార మొకటి." అంటూ అడుగు ముందుకు వేశాడు. మళ్ళీ నాన్న అన్నారు. "నామాట విను బాబూ నన్ను బాధించకు. నేను జీవించి వుండగనే నా పుత్రుడు నా కండ్ల ఎదుటే ఇంటింటికి తిరిగి భిక్షమెత్తావుంటడము నేను సహించలేను." అంటూ ఏకధారగా కన్నీరు కార్చారు.

Inter-College Foot-ball Winners, Andhra University.

Andhra Saraswata Sangham Poet's Day

ಸೂಕ್ತಿ

by Pandit B. Nanjundaswami
(Asst. Lecturer in Kannada, Govt. Arts College, Anantapur.)

ಶ್ರೀರಮಣ ಸರಸೀರುಹೇಕ್ಷಣ |
ವಾರಿಧರವರವರ್ಣ ಸಗುಣಾ |
ಕ್ಷೀರಶರನಿಧಿಶಯನ ಭಕ್ತಾಭೀಷ್ಟಕರಚರಣ ||
ಕಾರುಣಿಕ ಕೌಸ್ತುಭಸುರಂಜಿತ |
ಮಾರಪಿತ ಪೀತಾಂಬರಾಂಚಿತ |
ನೀರಜಭವಾದಿನುತ ನಿಗಮಾತೀತ ನಮಿಸುವೆನು ||

ಅವಿನಯದ ಮಾನಿಸರ ಸೇವೆಯು |
ಶವಕೆ ಸಿಂಗರಿಸಿದ ವೊಲಬ್ಜ್ಞವ |
ನವನಿಯೊಳು ನೆಡುವವೊಲು ಕಾನನರೋಧನಂಗಳವೋಲ್ ||
ಚವುಳು ನೆಲ ಕೆರೆದಂತೆವೊಲು ಮೇಣ್ |
ಕಿವುಡನೊಳು ನುಡಿವವೊಲು ನಾಯ್ವಾ |
ಲವನು ಸರಿಗೆಯ್ವವೊಲು ಧಾರಿಣಿಯೊಳಗೆ ನಿಷ್ಫಲವಯ್ ||

ಎಳಯರಾಗಿರುವಾಗ ಮನುಜರು |
ಗಳಿಸಿದರಿವುಗಳೆ ನಿತು ಕಾಲವು
ಮುಳಿವುದಲ್ಲದೆ ಬಲಿತನಂತರ ಕಲಿಯಲಸದಳವು |
ಎಳಯವಾಗಿರುವಾಗ ಬಿದಿರ್ಗಳು
ಬಳುಕಿಬಾಗುವುದರಿನಿಳಾತಳ |
ದೊಳಗೆ ರಾಜರ ತಲೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲಿ ರಾಜಿಪುವು ||

ಖಳರ ನೇಹದೆ ಮೊದಲು ತಿಳಿಯುವು |
ದಿಳೆಯೊಳಗೆ ಸುಖವಿದುವೆ ಎನುತಲೆ |
ಬಳಿಕ ಪಗಲಿನ ನೆರಳಿನಂದದೆ ಕಿರಿಯದಾಗುವುದು ||
ಕೆಳೆಯು ಸಜ್ಜನರೊಡನೆ ಮೊದಲೊಳು |
ಪಳಗದಿದ್ದರುಮಂತ್ಯದೊಳು ಬಳೆ |
ವಳೆದು ನಲವೀವುದು ದಿನಾಂತ್ಯದ ನೆರಳಿನಂದದಲಿ ||

ಮೆರೆವ ಮೈಸೂರೊಳಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ|
ದರಿವಿನ ಮಹಾಪಾಠಶಾಲೆಯೊ |
ಳರಿಗಲಿಸ ಪಂಡಿತ ಪರೀಕ್ಷಾ ವಿಷಯ ವಿಧಿಯೊಳಗೆ ||
ನಿರವಿಸಿದ ಚಂಪೂ ಪ್ರಬಂಧದ |
ವಿರಚನಾಭ್ಯಾಸದೊಳಗಿವುಗಳು |
ಬರೆದುವೆನೆ ನಲಛಾಂಪ ನಲ್ವಗೆಯವರಿಗೆರಗುವೆನು ||

ನಮ್ಮ ವಿಹಾರ

"ಮಾನವ ಸೇವೆಯೇ ಮಾಧವಸೇವೆ" ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯನ್ನು ನಾವು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟವರು ಸಾವಿರಕ್ಕೊಬ್ಬರು. ಮಾನವ ಜೀವಿತವು ಸಂಘದಮೇಲೆ ಆಧಾರಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಘವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾನವನ ಮೇಲೆ ಆಧಾರಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚವು ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನು ದೇವರ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಜೀವಕೋಟಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಉತ್ತಮಧರ್ಮ.

ನಮ್ಮ ಕಳಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಯೋಜನಾ ಸಮಿತಿಯಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣರವರು ಕಳೆದ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಹಾರ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆವು. ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಸರಕಾರದ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಅನಂತಪುರಕ್ಕೆ 20 ಮೈಲಿಯಲ್ಲಿರುವ "ಯಿಪ್ಪೇರು" ಯೆಂಬುವ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಏಪ್ರಿಲ್ ತಿಂಗಳು ಆರನೆ ತಾರೀಖು ಸಾಯಂಕಾಲ 5 ಗಂಟೆಗೆ ಹೊರಟು ರಾತ್ರಿ 9 ಗಂಟೆಗೆ ಸೇರಿದೆವು. ಆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಒಂದು ವಸತಿ ಗೃಹವನ್ನು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಮರುದಿವಸ ಉದಯದಲ್ಲೇ ಎದ್ದು ಪ್ರಾತಃಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದೆವು. ಆಗ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ವಿಧವಾದ ನಾಚಿಕೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಹಿಂದೆಯೆ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಕಸಪರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿನ ಗ್ರಾಮದ ಚಾವಡಿಯನ್ನು ಶುಭ್ರಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದೆವು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು "ನೋಡಲೇ ಅವರು ಎಂಗೆ ಕಸ ಗುಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೇನು ಕರ್ಮನೋ ಯಪ್ಪಾ!" ಎಂದು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿನ ಉದಯ ಸುಮಾರು ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶ್ರೀ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಯನ್. ಭಗವಾನ್ ದಾಸ್‌ರವರು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಆರ್. ಹೆಚ್. ಪಿ. ಹಾಲ್‌ಮೆನ್‌ರವರು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ, ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೂ ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಅನಂತಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು

ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ನಮ್ಮ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ, "ಎಲೇ, ಇವರು ಸಾರಾಯಿ ಮಾಡೋರ್ನಾ, ಕುಡಿಯೋರ್ನಾ ಹಿಡಕಂತಾರಲೋ ಭದ್ರವಾಗಿರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೇನ ಕಡೆ ನೋಡಾ" ಯನ್ನುತ್ತಾ ಭಯ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಅವಿವೇಕ ಅಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿಸಿ ಅವರ ಭಯವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದರು.

ನಾವು ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಉದಯ 5 ಗಂಟೆಗೆ ಎದ್ದು ನಿತ್ಯ ಪ್ರಾತಃವಿಧಿಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಉಪಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಸ್ತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾವು ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ರಸ್ತೆಯೊಂದನ್ನು ಹಾಕಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಆ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ರಸ್ತೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರ ಸಹಾಯ ಅಷ್ಟೇನೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಶಾಲೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಮದೇವರು ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಳಿಲ ಸೇವೆಯಂತಿತ್ತು. ಹೇಗೋ ಗಾಳಿ, ಮಳೆ, ಬಿಸಿಲು, ಇವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೇ ವಂಚನೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಕೆಲಸಮಾಡಿ ಸುಮಾರು ಒಂದೂವರೆ ಫರ್ಲಾಂಗು ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಕಿದೆವು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ 12 ಗಂಟೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಆ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪುನಃ ಭಾವಿಗೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಈಜಾಡಿ 1 ಗಂಟೆಗೆ ಊಟಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ 4 ಗಂಟೆವರಿವಿಗೂ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. 4 ಗಂಟೆಗೆ ರಸ್ತೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ

ಹೊರಟು ಸಾಯಂಕಾಲ 6 ಗಂಟೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆವು. ರಾತ್ರಿ 8 ಗಂಟೆಗೆ ವಯೋಜನ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಗ್ರಾಮದ ಚಾವಡಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಜನರು ಸುಮಾರು 25 ಮಂದಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ವಿದ್ಯೆ ಎಂದರೇನು, ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಲಾಭ ನಷ್ಟಗಳೇನು ? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದೆವು. ಅವರಿಗೆ 40 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆವು.

ನಾವು ಆ ಗ್ರಾಮ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದಾಗ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸುಮಾರು ಒಬ್ಬರು ಜ್ವರದಿಂದ ಬಾಧೆಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ತಕ್ಷಣವೇ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು " ರೆಡ್‌ಕ್ರಾಸ್ " ಸಮಿತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದೆವು. ಅವರು ತಕ್ಷಣವೇ ಬೇಕಾದ ಔಷಧಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಒಂದು ವಾರದಲ್ಲಿ ಗುಣವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ಅರಿತುಕೊಂಡರು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ " ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟಾದರೂ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅದನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ನಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮಿಂದ ಆಹ್ವಾನಿತರಾದ ಅತಿಥಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಂದವರೆಲ್ಲರೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆ ಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೆ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ ಅವಧಿಯು ಅರ್ಧ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ಷೇಪ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ದೇಶದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಸರಕಾರದವರು ನಮಗೊಂದು ವಿಶ್ವಶ್ರವಣ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಇತರ ವಿಷಯಗಳು ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಅವರು " ಲೇ ಚಿಕ್ಕಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಂಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದ್ಯಾರನ್ನ ಕುಂತುಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತಾರೇನೋ " ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹೇಳಿದೆವು. ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಆ ಊರಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರೆಲ್ಲರೂ ನಮಗೆ ಪರಿಚಿತರಾದರು. ನಾವು ಹನ್ನೆರಡು ಮಂದಿ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಒಂದು ಸಂಸಾರ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾವು ಎಲ್ಲರೂ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಇದ್ದೆವು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಒಂದೊಂದು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ವಿನೋದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿರುವವರು ಒಂದು ದಿನ ವನಭೋಜನವನ್ನು ಏರ್ಪಾಟುಮಾಡಿದರು. ಆ ವನ ಆ ಊರಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಫರ್ಲಾಂಗು ಇರಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟು ವಿನೋದ ವಿಹಾರಮಾಡಿ ಸಾಯಂಕಾಲ 4 ಗಂಟೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದೆವು.

ಆ " ಕ್ಯಾಂಪಿನ " ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಜ್ವರ, ಕೆಮ್ಮು, ನೆಗಡಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಅವನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ದಿಗ್ವಿಜಯವಾಗಿ ನಿರ್ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಲೋಪವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾವು ಆ ಕ್ಯಾಂಪು ಮುಗಿಸಬೇಕಾದ ತಾರೀಖು ಸಮೀಪಿಸಿತು. ನಾವು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಗಿಯುತ್ತಾ ಬಂದುವು. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಅನಂತಪುರವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಆತುರಪಡುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಈ ಕ್ಯಾಂಪಿನಿಂದ ನಾವು ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರ ಜೀವನ ವಾತಾವರಣಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದೆವು. ನಾವು ಪರೋಪಕಾರಿಗಳಾಗಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದೆವು. ಇದುವರಿಗೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗೆ ಕಷ್ಟವೆಂದರೇನೋ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಹುಡುಗರು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. '' ಕೈ ಕೆಸರಾದರೆ ಬಾಯಿ ಮೊಸರಾಗುವುದು '' ಎಂದು ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ವಿಹಾರದಿಂದ ನಮಗೆ ಪರಿಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಗೌರವ ಸುಖಗಳುಂಟೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು.

ಭಾರತದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗಳೇ ಅಧಿಕವಾಗಿರುವುವು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹೀಗೆ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಗ್ರಾಮಗಳ ಪುನರುದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಚಾರದ ಮೂಲಕ ಬಾಹ್ಯ

ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಅವರ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಬೇಕು. ಹೀಗಾದರೆ ಭಾರತದೇಶವು ಇತರ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಸಮಾನವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಮಾನವನು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೋ, ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಗೆ ಕಷ್ಟಬೀಳುವನೋ ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಯ ಪುನರುದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಷ್ಟಬಿದ್ದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯೂ ಚೆನ್ನಾಗುವುದು.

ಒಂದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲದೆ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆ ಪೌರನೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಪಂಚದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುವುದು ಮಾನವನ ಕರ್ತವ್ಯ.

B. N. Krishna,
II Class, Group (i).

प्रणयसरणिः

["अस्मिन्नेव लतागृहे" इत्यादि श्रीभवभूतेर्वचः अस्य गेयस्य मूलम्]

दण्डकायां गोदावरीतीरे पञ्चवट्यां लतागृहे रामः—

कथमेवं विलम्बसे
सीते ! गोदावरीं गता ?

किमु मुग्धे ! गता दृष्टिं
उद्विघन्ती सरोजिनी ?
किं वा हंसैः प्रियक्रीडे !
क्रीडन्त्यासीः कलोक्तिभिः ?

कथमेवं विलम्बसे
सीते ! गोदावरीं गता ?

अपि न त्वं न जानासि
सीतोत्कं मे मनः प्रिये !
क्षणं वाथ मुहूर्तं वा
स्थातव्यं मे कथं बत ?

कथमेवं विलम्बसे
सीते ! गोदावरीं गता ?

व्यसार्षीः किं प्रियं रामं
प्रियरामे ! क्षणेऽधुना
किमु रामात्सरिद्गोदा
नन्दिन्यासीत्सुनन्दिनि !

कथमेवं विलम्बसे
सीते ! गोदावरीं गता ?

प्रतिनिवृत्ता सीता :—

अंजलिं घटयामि हे
नालमस्म्यभिभाषितुम्
मर्षयेति न चार्थये
अंजलिं घटयामि हे ॥

सा सरिद्गोदावरी वा
कापि मत्तमरालिका
पद्मिनी वा स्यान्न जाने
केति तत्र वचस्विनी ॥ अंजलिं घटयामि हे ॥

"यत्र सीता तत्र रामः
यत्र प्रीतिस्तत्र तावि"
त्येवमादिभिरक्षरैः
संजगौ मुहुरेव सा ॥ अंजलिं घटयामिहे ॥

त्वयि तथा सङ्कीर्तिते
प्रेक्षितं परितो मया
प्रेक्षितं च पुनर्मुधा
मुधा तथापि प्रेक्षितम् ॥ अंजलिं घटयामिहे ॥

त्वामिहस्थं स्मारयन्ती
काचिदलिमुग्धाङ्गना
आगतेतः प्रियप्राप्त्यै
प्राप च स्वं प्रियमिह ॥ अंजलिं घटयामिहे ॥

—सू. भास्करः

उद्योगिनं पुरुषसिंहमुपैति लक्ष्मीः

[के० धर्मदेवराव :—: इण्टर प्रथम वर्षीयः]

प्राकृतिकः खलु मानवानां सुखाभिलाषः। न कोऽप्येतादृशः पुरुषः संभवेद्यो दुःखमीहेत। इत्थं सत्यपि न तेषां सुखप्राप्तिः संजायते। मानवोऽनुद्योगेनैव सुखमीहते, तच्च शशशृङ्गवदेवास्ते। उद्योग एव सर्व सुखानां साधकः विपदाञ्च बाधकः। भ्रमंति ते शून्ये, ये खलु विनैवोद्योगेन सुखमभिलषन्ति। वेदेऽपि...............

कुर्वन्नेवेह कर्माणीति आदिनोद्योग एवास्ति प्रशंसितः। पिपीलिकाः खलु ग्रीष्मे उद्योगं विधाय वर्षासु सुखं शेरते। प्राक् ध्रुवो विमात्रावमानितः उद्योगं विधायैव ध्रुवमेव ध्रुवोऽजायत। अर्जुन उद्योगेनैवास्त्राणि लेभे। इत्थं जगति दरीदृश्यते, यदुद्योग एव, लक्ष्मीप्रापकः। अद्यत्वे हि जमशेद ताता, उद्योगेनैव ख्यातनामाऽभवत्। ये उद्योगेन कार्यं विदधति जयश्रियमपि ते एव लभंते। तथाचोक्तम्।

कृतं मे दक्षिणे हस्ते जयो मे सव्य आहितः।

पुरा हि सिकंदर उद्यमद्वारैव जगति राज्यं चकार। बोनापार्टोऽपि उद्यमेनैव पदातिपदस्थो क्रमशः सेनाध्यक्षपदं लेभे। उक्तं हि केनाऽपि :—

उद्योगिनं पुरुष सिंहमुपैति लक्ष्मीः।
दैवं हि दैवमिति कापुरुषा वदंति॥
दैवं निहत्य कुरू पौरुषमात्म शक्त्या।
यत्ने कृते यदि न सिध्यति कोऽत्र दोषः॥

केचन खल्वलसाः भाग्याश्रया एव तिष्ठंति। असिद्धे च कार्ये भाग्यमुपालंभमाना, हस्ते हस्तं धृत्वा रुदंति। यद्यद्योगो न क्रियेत, तदा हस्तगतं भोजनमपि न भुज्येत। केवलमसंभवान्मनोरथानाकलय्यावस्थानेनैव न जायते संसिद्धिः।

उद्यमेनैव सिध्यंति कार्याणि न मनोरथैः।
नहि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशंति मुखे मृगाः॥

अस्माकं प्राक्तनेतिहासः साक्षी अस्मिन् विषये यत् बहवः राजानो महर्षयश्चोद्यमेनैव जगति ख्यातनामानो बभूवुः। परीक्षां दित्सुभिश्छात्रैः न सिद्धिराप्यते तावत्, यावत्ते परिश्रमं विदधति। कापुरुषा खलु ते ये परिश्रमभयाद्भाग्यमाश्रयंते। उक्तं हि,

तातस्य कूपोऽयमिति ब्रुवाणाः।
क्षारं जलं कापुरुषा पिबंति ॥

बोपदेवविषये किंवदंतीयमुच्यते-यत् स प्राक्कुण्ठितमतिरासीत्। निराशश्च पाठादि स्मरणाद्ग्लायन् सरोवरमेकं प्राप्तः घटस्थापनेन च गर्तीभूतं प्रस्तरमेकमुद्दिश्य, चाभ्यधात्—किमिति घटस्थापनायैवेदं गर्तं विहितम्। ते ऊचुः—घटस्थापनेनैवेदं सञ्जातमिति।

सहि बोप देवः श्रुत्वा मनस्याकलयत्, यत् यदा घटस्थापनेनैव पाषाणे गर्तः संभवति तदा पठनेन अधीतविषयग्राहिका बुद्धिः कथं न सम्पत्स्यते? आकलय्य चैतदागत्य पाठशालां महान् पंडितः संबभूव।

इत्येवमुद्योयोगेनैव सिद्धिः न भाग्यमवलम्ब्य हस्ते शिरोनिधायावस्थानेन। तस्मात् सर्वैरेवाय-मुद्योगः स्वीकार्यः। उद्योगिन एव अधिगतसिद्धयो भवंति, अनुद्योगिन एव चाधिगतविपत्तयो भवंति।

दुष्करं नास्ति किञ्चित् यत् यत्नेन न साध्यते उद्योगमाश्रित्यैव मानवा वायु मण्डलेऽपि प्लवंते, समुद्रान् तरंति, नक्षत्राणि गणयन्ति।

उद्योग्येव खलु सिद्धिमधि गच्छते, नानुद्योगी। तच्चोक्तम्

—" उद्योगिनं पुरुषसिंहमुपैति लक्ष्मीः "—इति

महाकवि कालिदास

लें० के. धर्मदेव राव (I Class III group)

मालवा के राजा विक्रमादित्य बडे प्रतापशाली राजा थे। वे बडे शूर, वीर और विद्वानों का आदर करनेवाले थे। उन की राजधानी उज्जैन नगरी थी। उनकी सभा में धन्वन्तरि आदि नवरत्न थे। उन में कालिदास सब से उत्तम गिने जाते थे। कालिदास सारस्वत ब्राह्मण थे। उनकी जन्मभूमि काश्मीर थी। परन्तु बहुधा ये उज्जैन में रहते थे। कहा जाता है कि उन्होंने बचपन में कुछ भी न पढा था। केवल एक स्त्री के कारण अमूल्य विद्याधन उन्होंने पाया। उनकी कथा इस प्रकार प्रचलित है कि राजा शरदानन्द की पुत्री विद्वत्तमा महा गुणवती और पंडिता थी। उसने प्रण कर रखा था कि जो कोई मुझे शास्त्रार्थ में हरा देगा उसी के साथ मैं अपना विवाह करूँगी। उस विदुषी राजकुमारी की विद्वत्ता और रूप, यौवन और गुणों की प्रशंसा सुनकर दूर दूर से पंडित आते थे, पर उससे शास्त्रार्थ में हारकर लौट जाते थे। आखिर पंडितोंने एक मत होकर यह निश्चय किया कि इस राजकुमारी का विवाह किसी ऐसे मूर्ख से कराना चाहिये जिस से इस को जन्म भर रोते ही बीते। यह सोचकर वे एक मूर्ख की खोज में निकले।

थोडी दूर जाकर वे ऐसे व्यक्ति को देखने लगे कि वह जिस डाल पर बैठा है उसी को काट रहा है। उसे महा मूर्ख समझकर पंडितों ने उसे बडे आदर से नीचे बुलाया और कहा कि हमारे साथ चलो। हम तुम्हारा विवाह राजा की पुत्री के साथ करा दें; परन्तु वहाँ जाकर तुम मुह से न बोलना। जो कुछ बातचीत करनी हो सब संकेतों के द्वारा करना। इस प्रकार उस को सिखाकर वे उसे सभा में ले गये। पंडितों ने उस का बडा आदर किया, उसे उन्हों ने सब से उँचे आसन पर बैठाया। जब वह बैठ गया, तब राजकुमारी से पंडितों ने कहा कि ये बृहस्पति के समान बुद्धिमान और विद्वान हमारे गुरु महाराज आप के साथ विवाह करने आये हैं; परंतु आजकल ये मौन व्रत धारण किये हुए हैं। जो कुछ शास्त्रार्थ करना हो सब संकेतों द्वारा कीजिये। राजकुमारी ने इस अभिप्राय से कि ईश्वर एक है, एक उङ्गली उठाई। उस मूर्ख ने समझा कि राजकुमारी एक उङ्गली उठाकर मेरी एक आंख फोडना चाहती है, उस ने इस विचार से कि मैं तेरी दोनों आंखें फोड दूङ्गा, अपनी दो अंगुलियाँ दिखलाई। परंतु पण्डितों ने इन दोनों अँगलियों से ऐसे ऐसे अर्थ निकाले, ऐसे ऐसे गूढ भाव प्रकट किये कि कुमारी को हार माननी पडी। फिर क्या था। दोनों का विवाह हो गया। रात को जब राजभवन में दोनों सो रहे थे तब

एक ऊँट चिल्ला उठा। राजकुमारी ने पूछा कि यह क्या हल्ला है ? वह मूर्ख गडरिया किसी शब्द का भी ठीक उच्चारण नहीं कर सकता था। उसने कहा उट्र चिल्लाता है। राजकुमारी ने फिर पूछा तब भी उस मूर्ख के मुँह से " उष्ट्र " शब्द शुद्ध नहीं निकला। बार बार उसने उट् कहकर अपनी बेवकूफी का परिचय दिया। इसके बाद राजकुमारी को पंडितों का छल ज्ञात हुआ वह फूट फूट कर रोने लगी। फिर क्रोध में आकर उस मूर्ख को उस ने घर से बाहर निकलवा दिया।

मूर्ख भी अपने मन में बडा लज्जित हुआ पहले तो उसे इतना दुःख हुआ कि वह आत्म हत्या करने के लिये तैयार हुआ। परंतु फिर सोच समझकर विद्या सीखने में लग गया और थोडे ही दिनों में ऐसा पंडित हो गया कि उस का नाम आज तक प्रसिद्ध है, और रहेगा। जब वह पंडित होकर घर लौटा तब उस ने द्वार के किवाड बंद पाये। किवाड खुलवाने के लिये उस ने अपनी स्त्री से कहा—"अनावृतकपाटं द्वारं देहि" अर्थात् किवाड खोलो। विद्वत्तमा ने पति की बोली पहचानी और पूछी "अस्ति कश्चित् वाग्विशेषः "? अर्थात् क्या कुछ बोलने में अब विशेषता है ? कालिदासने अपनी स्त्री का प्रश्न सुनकर उस का एक एक पद ग्रहण करके तीन महा काव्य बनाये। "अस्ति" पद को ग्रहण करके "अस्त्युत्तरस्यां" इत्यादि कुमारसंभव नामक महा काव्य का निर्माण किया; दूसरे "कश्चित्" पद को ग्रहण करके "कश्चित् कांता विरह गुरुणा" इत्यादि मेघदूत की रचना की और तीसरे पद "वाग्विशेषः" को ग्रहण करके उन्हों ने "वागर्थाविव संपृक्तौ" इत्यादि रघुवंश नामक काव्य रचा। कालिदास के धुरन्धर पंडित्य को देखकर विद्वत्तमा को जितना आनन्द हुआ होगा वह मैं लिख नहीं सकता। वह अनुभव से ही जाना जा सकता है।

रघुवंश, कुमारसंभव और मेघदूत के अतिरिक्त कालिदास ने, मालविकाग्निमित्र, विक्रमोर्वशीय, और शकुन्तला ये तीन अपूर्व नाटक लिखे। इन की रचना ऐसी मधुर, और मनोरञ्जक है कि दिन पर दिन इन का यश संसार में अधिकाधिक फैलता ही जाता है। जब तक पृथ्वी पर विद्वान पुरुष रहेंगे, जब तक सूरज और चान्द चमकते रहेंगे तब तक कालिदास का नाम अमर रहेगा। इन की पुस्तकें ऐसी विख्यात हो गयी हैं कि योरूप की सब भाषाओं में उन का अनुवाद हो गया है।

कालिदास कौन थे और वे किस समय में हुए यह अभी तक ठीक ठीक निश्चय नहीं हुआ। इन के काव्यों से यही ज्ञात होता है कि वे राजा विक्रमादित्य के समय में, उन की सभी के नवरत्नों के मुखिया थे। ये राजा विक्रम वही हैं जिन्होंने संवत् चलाया है। कोई भी कवि इन

की बराबरी नहीं कर सकता कालिदास प्रकृति के प्रवीण पुजारी थे। इन के काव्यों में इन की परिणत प्रज्ञा और प्रौढ प्रतिमा का परिचय मिलता है कालिदास की उपमाओं की विलक्षणता तो विश्व विख्यात है—"उपमा कालिदासस्य"। वास्तव में इन की उपमायें अद्वितीय है। सचमुच कालिदास भी, वाल्मीकि और व्यास के समान ही भारतीय प्रतिभा के अन्यतम अवतार हैं।

हुसना बानो

By S. C. NIZAMUDDIN B.A. CLASS.

पिछले जमाने में टिब्बेट के पहाडों में एक मशहूर डाकु रहता था। सब लोग इस पहाडी चोर से बहुत डरते थे। पहली औरत की एक लडकी थी उसका था नाम हुसना बानो। हुसना बानु बडी हसीन और चालाक थी। इस बालिका के पैदाश के साथ ही उसकी माँ मर गई थी। जब से उसकी सौतेली माँ, हुसना बानु को बहुत तकलीफें देने लगी। पहाड से लकडियाँ मंगवाना, पानी दुलाना आदी सारे काम कराने लगी। एक रोज बानु को एक कुए में सुनहरी मछली मिली। वह, जीती मछली को ले जाकर अपने घर के कुए में छोडकर, रोज देख-भाल करती हुई परवरिश करने लगी। चन्द दिनों में वह मछली बडी हो गई। जब बानु कुए के पास आकर बुलाती, तब वह ऊपर आ जाती। दूसरे लोग वहाँ आते ही अन्दर छिपती है। ऐसा अजीब मछली देखकर बानु की सौतेला माँ का दिल ईर्ष्या से जलने लगा। वह इसको पकडकर काट खाना चाहती थी। लाख कोशिशि करने पर भी फायदा न हुआ।

एक दिन यों सोचकर, बानु को नये कपडे पहनाकर कहीं दूर लकडियाँ काट लाने को भेजकर, उन पुराने कपडों को पहनकर कुए के पास जाकर मछली को बुलाई। वह मछली बानु समझकर, उपर आई। झठ उसने मछली को पकडकर और काटकर पकाकर और उसकी हड्डियाँ आँगन के कोने में छिपा डाली। बानु मछली को गायब देखकर बहुत दुखी हुई और रोने लगी। तब आकाशवाणी यों बोलीं—"बानु रोना मत। तुम्हारी सौतेली माँ मछली को पकाकर खाने के बाद उसकी हड्डियाँ आँगन के कोने में छिपा रखी है हड्डियाँ ले जाकर, तुम छिपा रख लो। तुमको जिस चीज की जरूरत है, हड्डियाँ पूजा करने से, वह चीज प्राप्त होगी। बानु वैसा ही किया।

उस पहाडों के करीब एक बादशाह सलतनत कर रहा था। इस राज्य में सालाना एक बार जुलूस मनाया जाता था। जब उसका मौका आया, तब पहाडी लोग और सौतेली माँ के साथ बानु के पिता, बानु को घर में छोडकर शहर गये। सब लोगों के जाने के बाद, बानु मछ्की की हड्डियाँ निकालकर, उनकी महात्वशालीसे खूबसूरत कपडे पहन कर, शहर में गई। मंदिर में बादशाह ने बानु को देखा और उसके खूबसूरत मुख को देखकर, उसके दिल ने उससे शादी करना चाहे।

उसने झठ बानु को बुलाये। यह देखकर बानु तुरंत वहाँ से दौड भागी। भागते वक्त उसका एक जूता छुट गया। सिपाहियों ने उस जूते को बादशाह के सामने रखा।

तब राजा ने सिपाहियों को यह आज्ञा दी कि–जिस लडकी के पैर को वह जूता ठीक लगता है उस लडकी को ले आना। सिपाहि शहर तमाम छान मारे लेकिन कोई न मिली। एक पहाडी आदमी दूसरा जूता चुरा लाकर, शहर में बेचन आया था। सिपाही दूसरा देखकर उसको पकड ले गये। उस डाकु ने डर के मारे बानु का हाल-चाल कह सुनाया। तब फौरन सिपाही जाकर बानु को ले आये। उस हसीन लडकी को देखकर के पहली रानी बनाली।

چیز کی تمنا کرنا گناہ سمجھتا ہوں جس کا حصول میرے بس سے باہر ہو۔ میں جانتا تھا کہ اسسٹنٹ لکچرر کی حیثیت سے تمہیں حاصل کرنا میرے لئے ناممکن تھا اسی لئے پتھر کا بُت بنا رہا۔ خدا کا شکر ہے کہ آج میری ترقی کا پروانہ مل چکا ہے۔ کل میں اپنا نیا عہدہ سنبھالنے مدراس جا رہا ہوں۔ امید ہے کہ تمہارے ابا جان مجھے اپنی غلامی میں لینے سے ہرگز انکار نہ کریں گے۔

شمیم صاحب کو الوداع کہنے کے لئے میں اور ابا جان سٹیشن پہنچے۔ گاڑی چھوٹنے میں صرف دس منٹ باقی تھے۔ ہماری نظروں نے ایک دوسرے کو محبت و وفاداری کا پیغام سنایا۔ میں اپنی خوش قسمتی پر پھولی نہ سمائی۔ مگر افسوس کہ خوشی دیر پا ثابت نہ ہوسکی۔ دوسرے ہی دن اخبار فروش یہ صدا لگا رہا تھا۔ "مدراس میل کا حادثہ۔ تیس آدمی ہلاک اور نوے زخمی"۔ اس صدا نے مجھے حواس باختہ کر دیا۔ فوراً ملازم کے ذریعے اخبار منگوا بھیجی۔ دیکھا تو ہلاک شدہ مسافروں کی فہرست میں پہلا نام شمیم احمد اعجازی کا تھا۔ بے اختیار دل نے صدا دی۔ "اگر میری محبت کو یونہی برباد ہونا تھا تو پھر پتھر کے بُت میں جان کیوں پیدا ہوئی۔ کیوں؟ —— آخر کیوں؟

لیکن حقیقت کی دنیا میرے خوابوں کی دنیا سے بالکل مختلف تھی۔ مجھے ٹیوشن پڑھتے ہوئے تقریباً چار ماہ کا عرصہ بیت گیا۔ لیکن اس اثنا میں میرا کوئی خواب شرمندۂ تعبیر نہ ہوا مجبوراً مجھے یہ فیصلہ کرنا پڑا۔ کہ میرا ٹیوٹر تو پتھر کا بُت ہے۔ جس کے پہلو میں کوئی دل ہی نہیں۔ وہ کیا جانے بھلا رومان کسے کہتے ہیں۔ اور اس سے زندگی کس قدر پاکیزہ اور خوبصورت ہو جاتی ہے۔ اسی لئے مجھے ٹیوٹر کے نام سے ایک گونہ نفرت ہو گئی تھی۔

بڑی بی کی چیخیں سن کر میں بادلِ ناخواستہ ٹیوشن پڑھنے کے کمرے میں پہنچی اچانک دل میں یہ خیال پیدا ہوا کہ کیوں نہ اس بے جان مجسمہ میں جان ڈالنے کی ایک آخری کوشش کی جائے۔ چنانچہ نسوانی شرم کو بالائے طاق رکھ کر میں نے ماسٹر سے کہا۔ ماسٹر صاحب! روز تو سبق ہوتا ہی رہتا ہے۔ آج مہربانی فرما کر ڈروتھی پار کر کے ان چار سطروں کا مطلب سمجھا دیجئے۔

" Any why with you, my love, my lord-
Am I spectacularly bored,
Yet do you up and leave me- then
I crave to have you back again?!"

شمیم نے مسکراتے ہوئے ایک عجیب انداز میں کہا۔ مس سلمیٰ! میں یہ ماننے کے لئے ہرگز تیار نہیں کہ تم اس کا مطلب نہیں سمجھتی ہو۔ البتہ اتنا کہنے کی جرأت ضرور کروں گا۔ کہ ڈروتھی پارکر کے یہ سطور تمہارے دلی جذبات کی مکمل ترجمانی کر رہے ہیں۔ میں نے تنک کر جواب دیا " چار ماہ سے جذبات کو نہ سمجھنے والے پتھر کے بت میں یکایک ایسی قابلیت کیونکر پیدا ہو گئی جو یہ دعویٰ کرنے کی جرأت کرے کہ یہ سطور میرے جذبات کی ترجمانی کر رہے ہیں؟" شمیم صاحب نے جسارت سے میرا ہاتھ اپنے دونوں ہاتھوں میں لیتے ہوئے کہا مس سلمیٰ! تم یہ نہ سمجھو کہ میں پتھر کا بُت ہوں یا میرے پہلو میں محبت کرنے والا دل نہیں۔ میں تو ایک عملی آدمی ہوں۔ کسی ایسی

پتھر کا بُت

(از بیبی۔ نواب جان۔ کلاس IV (علیگڑھ))

"بی بی سلمیٰ! تیرے ماسٹر آگئے" بڑی بی نے باہر ہی سے چلانا شروع کر دیا "خدا غارت کرے اس کمبخت ماسٹر کو" میرے منہ سے بے اختیار نکلا۔ ذرا سورج ڈھلا اور شام کی فضا میں کچھ رومانی کیفیت پیدا ہوئی کہ یہ ماسٹر (جسکی وقت میری نظر میں ایک پتھر کے بت سے زیادہ نہیں) بلائے ناگہانی کی طرح سر پر آنازل ہوا۔ جیسے پڑھانے کا کوئی اور دوسرا وقت ہے ہی نہیں۔ میری نظم "ساجن سے جدا ہوکر" اب تک ادھوری پڑی تھی۔ صبح ہی سے ارادہ کر رہی تھی۔ کہ آج اسے پورا کر دوں۔ لیکن جونہی قلم اور کاغذ لیکر لکھنے بیٹھی تو بڑی بی کی یہ بے ہنگام چیخیں سُنائی دیں۔ جھلا کر میں نے قلم کے ٹکڑے اور کاغذ کے پرزے پرزے کر دئے۔

واقعہ در اصل یہ ہے کہ میں انٹر سینیر میں پڑھ رہی تھی۔ ریاضی کے مضمون میں کمزور ہونے کی وجہ سے ابا جان نے ایک ٹیوٹر کا انتظام کر دیا تھا۔ جو ہمارے ہی کالج میں شعبۂ ریاضی کے اسسٹنٹ لکچرر تھے۔ ان کا نام تھا شمیم احمد اعجازی۔ بڑے ہی قبول صورت اور زندہ دل۔ کلاسوں میں ان کے لکچرس بہت ہی دلچسپ ہوا کرتے تھے۔ تو یہ ریاضی کے لکچرر۔ مگر اُردو ادب اور لٹریچر سے بھی انھیں کافی لگاؤ تھا۔ جب سے ابا جان نے یہ بتایا تھا کہ شمیم احمد اعجازی نے مجھے ٹیوشن پڑھانا منظور کر لیا ہے۔ تو میں تصورات کی دنیا میں مستقبل کے شیریں خواب دیکھنے لگی تھی۔ کیوں نہ ہو۔ میں نے اپنی سہیلیوں سے ان پرائیویٹ ٹیوٹروں کی عجیب و غریب رومانی داستانیں سُنی تھیں۔ بینا کے شوہر بھگون داس بینا کی زندگی میں پہلے ٹیوٹر ہی کی حیثیت سے داخل ہوئے تھے۔ آشا کا بیاہ بھی تو اس کے ٹیوٹر ہی سے ہو رہا ہے۔ لہذا میں نے بھی یہی خواب دیکھا۔ کہ میرے اور شمیم احمد اعجازی کے درمیان رومانی شاعری پر بڑی گرما گرم بحثیں ہو رہی ہیں۔ اور شمیم صاحب فرماتے ہیں کہ رومان درحقیقت زندگی کا دوسرا نام ہے۔ اور زندگی کی زندہ دلی صرف رومان اور محبت پر موقوف ہے۔

معرکہ سر کر سکتا ہے۔

جب علم ایسی چیز ہے تو پھر تم نے مجھے اُس سے محروم کیوں رکھا ماں؟ جہالت و نادانی کی تاریکی میں رکھ کر جو ناانصافی تم نے میرے ساتھ کی ہے اس کی تلافی ممکن ہی نہیں۔ نہ تم نے علم کی دولت سے مجھے مالا مال کیا اور نہ ہی میں نے اس دولت کی اہمیت سمجھ کر انسان بننے کی کوشش کی جس کا آج میں خمیازہ بھگت رہا ہوں۔

ماں! یہ نہ سمجھنا کہ اس بڑھاپے میں میں تمہاری شکوہ شکایت کرکے تمہارے دل کو مجروح کرنا چاہتا ہوں۔ نہیں۔ ہرگز نہیں۔ میں نے تو جذبات کے ہاتھوں مجبور ہوکر حقیقت کا اظہار کیا ہے۔ میں جانتا ہوں کہ بیوگی کی مصیبت میں جب تمہیں دو وقت کی روٹی بھی آسانی سے میسر نہیں ہوسکتی تھی تو تم میری تعلیم کا کیا خاک انتظام کرتیں۔ ہم یتیموں کی تعلیم و تربیت کا انتظام تو ان رہنمایانِ قوم کو کرنا چاہئے جن کو قوم کے لیڈر ہونے کا دعویٰ اور گھمنڈ ہے جو نہ صرف چاہتے ہیں بلکہ دعویٰ کرتے ہیں کہ وہ قوم کی حالت کو سدھار کر ہی دم لیں گے۔ ماں! دعویٰ کرنا تو آسان ہے مگر دعویٰ پر عمل کرنا مشکل ہے۔ اگر رہنمایانِ قوم کے دعوؤں میں ذرا بھی خلوص اور سچائی ہوتی تو آج میری گردن طوقِ غلامی سے آزاد ہوتی اور میں اس قابل ہوتا کہ بڑھاپے میں تمہاری مالی امداد کرسکوں مگر افسوس۔۔۔۔۔ ماں مجھے شبہ ہو رہا ہے کہ شاید رہنمایانِ قوم بھی خدمتِ قوم کے نام سے اپنے اپنے شکم کی خدمت میں لگے ہیں۔

ہاں ماں! میں اب تم سے رخصت چاہتا ہوں کیونکہ خط ضرورت سے زیادہ طویل ہوگیا ہے اور شاید تمہیں پڑھنے کی فرصت نہ ہو۔

"تمہارا لاڈلا بیٹا"

ہوں ۔ اُن کے بچّوں کو سنبھالنا اور گھر کا کام کاج کرنا میرا فریضہ ہے جس کے معاوضہ میں مجھے کھانا اور کپڑا ملتا ہے. ہمیشہ مجھے یہ ہدایت کی جاتی ہے کہ کپڑے حفاظت کے ساتھ پہنوں کیونکہ سال بھر میں دو جوڑے ملتے ہیں .

ماں! آج کل یہاں سردی بہت زیادہ ہے اور ہوا کا معمولی جھونکا بھی جسم میں لرزہ پیدا کر دیتا ہے ۔ مجھ میں اتنی استطاعت نہیں کہ گرم کپڑوں سے سردی کا مقابلہ کرسکوں ۔ اس لئے میں چاہتا ہوں کہ خط کو جلد ہی ختم کر دوں ۔ مگر نہیں ماں! مدتوں کے بعد تو میں تمہیں خط لکھ رہا ہوں لہذا مجھے چاہیئے کہ اپنی بے بسی کی داستان بے کم وکاست تمہیں سُنا دوں .

ماں! تم کیا کرتی تھیں کہ میں بڑا ہو کر قوم اور ملک کی خدمت کروں گا اور ہزاروں انسانوں کو غلامی کی زنجیروں سے آزاد کراؤں گا . مگر ماں ! میں خود ہی غلام ہوں دوسروں کی آزادی کے لئے کیا کوشش کرسکوں گا .

ع آں کس کہ خود گم است کرا رہبری کند

علاوہ ازیں وہی شخص حقوقِ آزادی کے حصول میں کامیاب ہوسکتا ہے جو علم کے ہتھیار سے مسلح ہو اور تم جانتی ہو ماں کہ اسی ہتھیار سے میں محروم ہوں ۔

ماں! علم ایک ایسی چیز ہے جس کے بغیر انسان ترقی کر ہی نہیں سکتا خواہ اس کے ارادے کتنے ہی مضبوط اور پائیدار کیوں نہ ہوں . علم ایک ایسا خزانہ ہے جسے نہ کوئی چور چرا سکتا ہے اور نہ ہی یہ خرچ کرنے پر گھٹتا ہے . میں جس قدر اپنی بدقسمتی اور حرماں نصیبی کے اسباب پر غور کرتا جاتا ہوں ۔ مجھے یقین ہوتا جاتا ہے کہ میری غلامی کا اصلی سبب صرف یہ ہے کہ میں علم کے زیور سے محروم ہوں .

ماں! علم کے بغیر انسان انسان ہی نہیں ہوتا . اس کی مثال تو اس پتھر کی سی ہے جس میں خوبیاں تو بہت ہوں مگر وہ خوبیاں اس وقت تک ظہور پذیر نہیں ہوئیں جب تک کہ وہ ایک ماہر سنگ تراش کی محنت و توجہ کا نشانہ نہ بنے علم ایک ایسا مضبوط ہتھیار ہے جس سے مسلح ہوکر انسان دنیا کا بڑے سے بڑا

The central idea of the essay:

This is a letter written by an orphan boy to his mother. He lost his father in his younger days and became the servant of a rich man. His work was to take care of the household of his master. He wrote a letter to his mother describing his situation and the importance of education. He was a servant because he had no education.

نالۂ یتیم

(از:- محمد شریف۔ کلاس ii گروپ i)

ماں! تمہارا لال جسکو تم نے بڑے ناز و نغم سے پالا تھا جسکو تم نے دنیا کے دُکھ درد سے محفوظ رکھا تھا آج قسمت کے ہاتھوں ایک کھلونا بن گیا ہے۔ قسمت نے اسے غلام بنا دیا ہے جس کے ساتھ حیوانوں کا سا سلوک ہو رہا ہے۔ مجھے نہیں معلوم کہ یہ کھیل قسمت کا ہے یا اپنے بچپن کی بے پرواہی کا بہرحال تمہارا لال اس وقت ایک ایسی کوٹھڑی میں بیٹھا ہوا خط لکھ رہا ہے جو جانوروں کے لئے بنائی گئی ہے۔ دِیا جو اپنی ناکام کوشش سے دھندلی روشنی پھیلا رہا ہے اس کی مدد سے میں اپنی بے بسی کی داستان سپردِ قلم کر رہا ہوں۔

ماں! یہاں ایک آدمی ہیں جن کی دولت کی کافی شہرت ہے۔ اُن کا میں غلام

خوب زور کا رن پڑا تو ہلاکو خاں دیکھ رہا تھا کہ ایک کمسن نوجوان آگے بڑھ بڑھ کر اس کی فوجوں پر حملے کر رہا ہے اس کی تلوار کی دھاک کچھ ایسی ہے کہ بڑے بڑے بہادر بھی اس کے مقابلہ کی جرأت نہیں کرتے۔ تھوڑی دیر میں چاروں طرف کشتوں کے پشتے لگ گئے شاید قدرت کو یہی منظور تھا کہ خلیفہ کو اس کی بزدلی اور بے راہ روی کی سزا ملے۔ اس لئے یاسمین اور خلیفہ کی فوجوں کی جرأت و بہادری کے باوجود میدانِ جنگ ہلاکو خان کے ہاتھ رہا۔

ہلاکو خاں بڑا ہی جری، بہادر، جفاکش، بے رحم اور ظالم سپہ سالار تھا وہ جہاں کہیں جاتا تھا ہلاکت اور بربادی کو اپنے ساتھ لے جاتا تھا۔ اس میں ایک ہی نیک صفت تھی۔ وہ یہ کہ خود بہادر تھا۔ بہادروں کی قدر کرتا تھا۔ جب اسے پتہ چلا کہ خلیفہ کی طرف سے لڑنے والا کمسن نوجوان کوئی پیشہ ور سپاہی نہیں، بلکہ خلیفہ کی بھتیجی ہے تو وہ بہت ہی متعجب ہوا اس نے اس کی قدر افزائی کی اور اسے اپنی بیٹی سمجھنے لگا۔
ہلاکو خاں کا بڑا بیٹا تو یاسمین کی تیر نگاہ کا ایسا گھائل ہوا کہ زخمی طائر کی طرح تڑپنے لگا، لیکن باپ کے زندہ ہوتے ہوئے وہ یاسمین سے کسی چھیڑ چھاڑ کی بھی جرأت نہیں کر سکتا تھا۔ جب ہلاکو خاں کا انتقال ہوگیا اور یہ تخت و تاج کا وارث ہوا تو سب سے پہلے اپنی دیرینہ آرزو کو پورا کرنے کی طرف متوجہ ہوا یاسمین اس رشتہ کو پسند نہیں کرتی تھی اس لئے اس نے صاف انکاری جواب دے دیا۔ اس کے انکار سے بادشاہ اس قدر مشتعل ہوا کہ وہ یاسمین سے زبردستی شادی کرنے کا فیصلہ کر لیا۔

بادشاہ وقت کا فیصلہ آخری فیصلہ ہوتا ہے۔ اس کے لئے نہ اپیل ہے اور نہ مرافعہ۔ دوسرے دن تاتاری رسم و رواج کے مطابق شادی ہوگئی اور یاسمین کو عروسی لباس پہنا کر زبردستی بادشاہ کی شبستان میں پہنچا دیا گیا۔ جونہی بادشاہ اپنی دیرینہ دلی آرزو کا چلتا پھرتا مجسمہ اپنے سامنے دیکھا، بے قابو ہو گیا وہ اسے اپنی آغوش میں لینا ہی چاہتا تھا کہ یاسمین کے منہ سے ایک آہ نکلی اور دوسرے ہی لمحہ وہ زمین پر ڈھیر تھی۔ یاسمین کی خودکشی بادشاہ کو جھنجھوڑ کر کہہ رہی تھی۔

"تیرا شاہی دبدبہ اور کرّ و فر میرے جسم پر تو قابو پا سکا۔ لیکن وہ صفات جن سے دلوں پر قبضہ کیا جاتا ہے۔ تجھ میں مطلق نہیں۔"

This is the story of Yasmin, a gallant girl of 14 years of Bagdad, whose dauntless heroism shown in the battlefield against Tatar captivated the Tatar leader, Heelaku Khan. So long as he reigned, he treated Yasmin as his own daughter and Yasmin too did not feel even the pinch of trouble But after Heelaku Khan's death, his elder son, a heartless tyrant and worthless debauchee forcibly married her. But he could not taste the fruit of marriage.

خاندانِ عباسیہ کی ایک بہادر دوشیزہ

(یم۔ فخرالدین VI کلاس ۶۶ء)

یہ اس زمانہ کی داستان ہے جب مستعصم باللہ برائے نام بغداد کا خلیفہ تھا، اسکی بزدلی، پست ہمتی اور بے راہ روی کی وجہ سے خلافت عباسیہ کا تزک و احتشام زوال پذیر ہو چکا تھا۔ مستعصم کی ایک بھتیجی تھی جس کا نام یاسمین تھا۔ یہ سترہ سالہ دوشیزہ حسین اور خوبرو ہونے کے علاوہ بڑی بہادر بھی تھی اگر ایک طرف وہ اپنے گیہواں رنگ، دلآویز رخسار، عنابی ہونٹ، بڑی بڑی آنکھوں، نکیلی پلکوں اور اعضاء کے دلکش تناسب سے دیکھنے والوں پر بجلیاں گراتی تھی تو دوسری طرف اسکی تیغ جوہردار اور اسکی جرأت وہمت بڑے بڑے بہادروں اور تجربہ کار سپہ گروں کو حیران وانگشت بدندان کیا کرتے تھے۔ اس کا جسم جتنا نرم ونازک تھا اس کے بالکل برعکس اس کا دل قوی اور سخت تھا۔ غرض انہی صفات کی بناپر خلیفہ اپنی بھتیجی کو قدر وعزت کی نگاہ سے دیکھتا تھا۔ بھتیجی جو اپنے چچا کی کمزوریوں سے خوب واقف تھی اسکی بزدلی اور بے راہ روی پر دبی زبان میں سرزنش کیا کر دیتی تھی۔

جب تاتاری فوجوں کا طوفان شہروں اور ملکوں کو اجاڑتا ہوا بغداد کی طرف بڑھا تو بزدل خلیفہ خوف کے مارے اپنے محل کے دروازے بند کر لیا۔ وزیر اعظم کی کوششوں سے اسکی غیر منظم فوجیں، مقابلہ کیلئے تیار ہوئیں۔ یاسمین اپنے چچا کے پاس گئی اور کھلم کھلا اسکی بزدلی پر سرزنش کرنے لگی۔ جب خلیفہ ٹس سے مس نہ ہوا تو وہ اپنے گھوڑے کو اڑاتے ہوئے میدانِ جنگ کیطرف روانہ ہو گئی اس وقت وہ مردانہ لباس زیب تن کئے ہوئے تھی۔ اور فوجی پوشاک کے کثیف بادلوں میں بھی اس کا حسین اور خوبرو چہرہ بدرِ منیر کی طرح چمک رہا تھا۔ اسکی موجودگی سے خلیفہ کی فوجوں میں ایک نئی طاقت اور نیا جوش پیدا ہو گیا۔ جب دونوں فوجیں ایک دوسرے سے مڈبھیڑ ہو گئیں اور